

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

TREŚĆ NUMERU:

W sprawie wyborów do samorządów
— *A. B.*

Działalność powiatowych związków
samorządowych w r. 1925

W. Gajewski.

Dzień spółdzielczości.

Rozwój Kas Stefczyka — *J. Bielecki.*

Przegląd ustawodawstwa.

Dookoła spraw samorządowych.

Samorząd u obcych.

Z Biura Zjazdów.

Z życia samorządu.

Gmina wiejska i miejska:

a) Regulamin wyborczy dla gmin wiejskich
— *A. Żyw.*

b) Z gmin.

Wiadomości gospodarcze.

Poradnik.

Ogłoszenia.

Warszawa, 5 Czerwca 1927 r.

Cena numeru 1 złoty.

Każdy Członek Sejmiku

winien posiadać wzór regulaminu i instrukcji dla komisji rewizyjnych, opracowany przez Biuro Zjazdów Samorządu Ziemińskiego.

Cena egzemplarza 50 groszy.

Przesyła na żądanie za zaliczeniem pocztowym

**Biuro Zjazdów
Samorządu Ziemińskiego
Warszawa, Święto-Krzyska 13 m. 15.**

Warszawska Spółka Akcyjna BUDOWY PAROWOZÓW

WARSZAWA, UL. KOLEJOWA 57.

Adres telegraficzny: „LOKOMOT - WARSZAWA“

Telefony: 131-61, 268-60, 131-34, 77-77.

FABRYKA PRODUKUJE:

1. PAROWOZY normalne i wązkotorowe wszelkich typów i mocy.
2. LOKOMOTYWY motorowe normalne i wązkotorowe.
3. LOKOMOTYWY bezogniowe normalne i wązkotorowe
4. SILNIKI spalinowe Diesla systemu prof. D-ra L. Ebermana, stojące, szybkobieżne od 25 do 2000 KM.
5. WALCE drogowe motorowe i parowe z kotłem poziomym i pionowym na 8, 10, 12 i 15 ton wagi.
6. LOKOMOBILE przemysłowe i rolnicze.
7. KOTŁY parowe wszelkich typów.
8. WYROBY KUTE do 2 ton wagi i tłoczone z blach do 30 mm.
9. ARMATURA brązowa i mosiężna.
10. Wszelkie części zapasowe dla wyrabianych przedmiotów.
11. Naprawa parowozów, silników i wszelkich urządzeń mechanicznych.

Kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie.

OGŁOSZENIE KONKURSU

Wydział powiatowy w Sokalu rozpisuje niniejszym konkurs na posadę rachmistrza i kontrolera kasy powiatowej.

Od kandydatów wymagane jest wykształcenie w zakresie 4-ch klas szkoły średniej, egzamin z rachunkowości samorządowej i 3 letnia praktyka rachunkowo-kasowa.

Do podań dołączyć należy:

- 1) dowód obywatelstwa Polskiego,
- 2) dowód nieprzekroczenia 40 lat życia,
- 3) odpis wiarygodności ostatniego świadectwa szkolnego i świadectwa egzaminu z rachunkowości samorządowej,

4) dowód odbytej praktyki i zaświadczenie z poprzedniej pracy,

5) własnoręcznie napisany życiorys.

Do stanowiska tego przywiązane jest uposażenie według XI lub X grupy płac urzędników państwowych wraz z 15% dodatkiem komunalnym — zależnie od praktyki, rutyny i uzdolnienia w zakresie rachunkowości samorządowej.

Posada będzie nadaną prowizorycznie — zaś po roku nienagannej służby może nastąpić stabilizacja.

Termin wnoszenia podań upływa w dniu 20-m czerwca b. r.

Komisarz rządowy:
Potworowski m. p.

ŚMIERĆ SZCZUROM.

Chcąc przyjąć z pomocą rolnictwu i uprzystępnąć ludności nabywanie trucizny na szczury pod nazwą Pasta na szczury Laboratorjum A. Zalewskiego w Rawie Mazowieckiej od 1-go stycznia 1927 roku, obniżamy cenę na truciznę o 40% i udzielamy jeszcze odpowiedniego rabatu przy zamówieniach zbiorowych dla Magistratów, Sejmików, Związków Ziemińskich, Kółek Rolniczych i Gmin. Zaznaczyć należy, iż nasza Pasta na szczury najskuteczniej działa, gdyż jest świeża i jest zupełnie nieszkodliwa dla ludzi, inwentarza i drobiu, a przez to samo bardzo praktyczna w zastosowaniu w gospodarstwie rolnem.

POŚREDNICTWO PRACY.

Absolwent gimnazjalny z egzaminem rachunkowości państw., oraz kursem dla pisarzy i sekretarzy gminnych, wstąpi na praktykę do samorządu.

Miejscowość obojętna.

Łaskawe zgłoszenia: Kazimierz Misiewicz, Lwów, ulica Głęboka 1 19.

czas. 13458/9/23

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH POLSKICH.
NUMER POJEDYNCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1520

ADMINISTRACJA „SAMORZĄDU” —
WARSZAWA, LESZCZYŃSKA 6.
TELEFON 301.93.
CZYNNY OD GODZINY 8 DO 3.
REDAKCJA — ŚTO-KRZYSKA 13 m. 15
TELEFON 131.92 i 225.50.

Redakcja rękopisów nie zwraca

OGŁOSZENIA ZWYKŁE ZA TEKSTEM
STRONA—200 ZŁ. POL. OGŁOSZENIA CYFROWE, ILLU-
STROWANE I W TEKŚCIE o 50 proc. DROŻEJ, OGŁO-
SZENIA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH DOSTAR-
CZONE BEZPOŚREDNIO DO ADMINISTRACJI o 25 proc.
TANIEJ. OGŁOSZENIA. NADESŁANE BEZ PODANIA
WYMIARU. DRUKUJE SIĘ NA 1/4 STRONY.

Kierownik Redakcji Aleksander Bogusławski.

Komitet Redakcyjny: *Józef Bek, pos. Aleksander Bogusławski, Stefan Boguszewski, Wacław Gajewski, Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.*

ROK IX.

WARSZAWA, 5-go CZERWCA 1927 R.

Nr. 23

W sprawie wyborów do samorządów.

Wiemy już, że władze nadzorcze zarządziły wybory do rad i zarządów gminnych w b. zaborze rosyjskim i austriackim. Będą również odnowione władze samorządów powiatowych w b. zaborze rosyjskim.

Tą drogą zrealizowane zostały żądania i uchwały przedstawicieli samorządów, domagające się odnowienia ich organów, których kadencje w b. zaborze rosyjskim przedłużała w nieskończoność ustawa z dn. 30 marca 1922 roku.

Starania o zniesienie tej ustawy w drodze ustawodawczej, mimo kilkakrotnych prób, nie dały rezultatów.

Nie było więc innego wyjścia, jak zastosować powszechne rozwiązywanie organów samorządowych, co też obecnie władze nadzorcze czynią.

Dokonane więc zostaną wybory. Do władz samorządowych wejdą nowi lub powtórnie wybrani ludzie. Mają zapoczątkowaną pracę dalej rozwijać i ulepszać. Z tego więc względu dla samorządów, a właściwie dla działaczy samorządowych, nie może być obojętne, jacy to będą ludzie.

Nie naszą rzeczą jest, jako organizacji ogólnej samorządowej, zastanawiać się, jakiej ci nowi radni i członkowie sejmików powiatowych winni być barwy politycznej. Zadaniem bowiem naszym jest łączyć i wyrabiać w kierunku samorządowym wszystkich ludzi dobrej woli i chęci.

Niemniej pod adresem wybierających i organizujących wybory chcielibyśmy ze stanowiska dobra i rozwoju samorządu wysunąć pewne życzenia.

Przedewszystkiem pragnęlibyśmy, ażeby do ciał samorządowych wybierano ludzi bezwzględnie uczciwych, ludzi, którzyby gwarantowali jaknajbardziej solidną gospodarkę w samorządzie. Obsada organów samorządowych przez takich ludzi wzbudza zaufanie i ułatwia poparcie ludności w podjętych pracach. Wielką bowiem

przeszkodą w pracy, zwłaszcza w gminach, jest nieufność i posądzenia, często nawet niesłuszne, wójtów i radnych o interesowność i nieuczciwość. Dalej pragnęlibyśmy, ażeby do władz samorządowych wybrano ludzi światłych; ludzi, którzy dali się już poznać z tego, że chętnie się garną do wiedzy, że nie jest im obca książka i gazeta. Albowiem światlejsi łatwiej się wyrobiją i to wyrobienie użytkować będą mogli nie tylko w pracach samorządu, ale także w oddziaływaniu na swoich sąsiadów.

Pragnęlibyśmy następnie, aby do władz samorządowych wybrani byli ludzie znani ze swej działalności i poświęcenia na niwie społecznej. Podstawową bowiem zasadą jest, ażeby do pracy samorządowej stanęli ludzie nie obojętni, ale pełni zapału, poświęcenia i zrozumienia potrzeb społecznych. Ludzie tego typu ożywią, wniosą ducha do zamierzeń i prac samorządowych. Wreszcie udział w pracy samorządowej działaczy społecznych ułatwi wzajemne współdziałanie pomiędzy samorządem a organizacjami, w których ci działacze biorą udział. A współdziałanie takie jest nieodzowne, jeżeli ma rozwinąć wszechstronną a owocną pracę na danym obszarze. Zaoszczędzi się przytem wiele wysiłków i pieniędzy.

Wreszcie pragnęlibyśmy, ażeby do organów samorządowych powoływano ludzi, o ile możliwości, obeznanych ze sprawami samorządowymi. Jest to troska bardzo poważna dla wszystkich działaczy samorządowych. Chodzi bowiem o ciągłość pracy. Zapoczątkowaliśmy naprzykład i ułożyli plan naszej działalności samorządowej na szereg lat. Wyłożyliśmy już niejednokrotnie pewne sumy dla jego częściowego urzeczywistnienia. Lecz oto następują wybory, przychodzą nowi ludzie, którzy się na sprawach samorządowych nie znają i plan przez nas opracowany mogą łatwo wyrzucić. Oczywiście, przy dość częstych wyborach zawsze wchodzi do samorządu część tych samych ludzi i może nowych łatwo uświadomić i przekonać. Obecne jednak wybory odbywają się po sied-

2721/731 1513

mioletniem najczęściej urzędowaniu organów samorządowych, wprowadzenie więc części dotychczasowych radnych czy członków sejmików będzie wobec tego bardzo utrudnione.

I dlatego dążyć winniśmy, ażeby do władz samorządowych nie byli wybierani przynajmniej zbyt zaciekli wrogowie samorządu, lecz ludzie, rozumiejący jego potrzebę.

Ludzi takich łatwo i w krótkim czasie będzie można zapoznać z pracą samorządową, dotychczas dokonaną i z naszymi zamierzeniami na przyszłość.

Od ludzi rozumiejących potrzebę samorządu, chociaż by byli z nim niedostatecznie obeznani, nie grozi nam zniszczenie dotychczasowych wysiłków.

A. B.

Działalność powiatowych związków samorządowych w r. 1925

Referat wygłoszony na Zjeździe przedstawicieli samorządów powiatowych dnia 24. IV. 1927 r.

I.

Przystępując do zobrażenia działalności powiatów, jako korporacji samorządowych, w r. 1925 na podstawie zestawień rachunkowych, poczynionych przez Gł. Urząd Stat., będą w roku obecnym dążyć przede wszystkim do porównania danych 1924 r. z danymi 25 r., pozostawiając ogólną charakterystykę działalności powiatów bez zmian, tak, jak ją przedstawiłem rok temu. Istotnie, bowiem rok czasu jest okresem zbyt małym, by mogła się zaznaczyć poważniejsza różnica. Pewne zaś tendencje ewolucyjne można zauważyć przez porównanie danych za te dwa lata. *)

Muszę przytem wyznać, że do szczegółowej analizy brak było i danych i czasu. Zestawienia bowiem Gł. U. St. są ogłaszane dla całych województw bez rozbicia na powiaty, stąd też charakteryzować można tylko działalność województw, a czasami i dzielnic. Zestawienia te jeszcze nie zostały ogłoszone dla wszystkich ziem; dane dotyczące województw południowych (Małopolski), otrzymało nasze biuro w ostatnich dniach tylko dzięki uprzejmości p. Dyrektora Gł. Urz. Stat., sen. Buzka, i współpracowników Gł. Urz. Stat., którym pozwalam sobie wyrazić podziękowanie w imieniu naszej organizacji.

Zrozumiałem więc się staję, że analiza moja nie może sięgnąć głębiej — wymaga ona bowiem dobrego przetrawienia tych zwartych kolumn cyfrowych, które w pierwszej chwili mówią mało, a w miarę jak się je zestawia, porównywa, przerabia, nabierają wypukłości, barw, a często nawet potrafią głośno wołać.

Muszę uprzedzić, że operowanie danymi statystycznymi wogóle trudne jest jeszcze niebezpieczniejsze z powodu braku ustalonych przepisów rachunkowych, niejednolitej metody w grupowaniu wydatków i dochodów przez sam Urząd Statystyczny, który, doskonaląc swoje metody, rok rocznie wprowadza pewne zmiany, nie podając ich dokładnie do wiadomości tych, którzy chcieliby posiłkować się danymi, ogłaszanymi w „Wiadomościach Statystycznych”. Naprzykład: zadziwiają i poniekąd budzą poważne wątpliwości dane, dotyczące podatków pośrednich. Właściwie mamy tylko jeden podatek pośredni — od spożycia. Wobec tego, że rozdział wpływu z tego podatku

dokonywuje się wg. liczby ludności na podstawie spisu z r. 1921, a podział na województwa nie został zmieniony, wpływ z podatku pośredniego powinien być we wszystkich województwach równomiernie wyższy lub niższy. W stosunku do r. 1924 powinien być wszędzie wyższy, gdyż ogólny dochód z podatku od spożycia jest większy.

Tymczasem mamy w województwach centralnych i wschodnich zmniejszenie się wpływów przy poważnem zwiększeniu w zachodnich i południowych. Jestto trudna zagadka. Bardzo bylibyśmy wdzięczni naszym kolegom z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych czy Głównego Urzędu Statystycznego, gdyby sprawa ta została wyjaśniona.

Poważne wątpliwości budzą obliczenia wydatków i dochodów na 1 mieszkańca przez to, że Gł. Urz. Stat. nie podał, jaką liczbę ludności przyjął za miarodajną w każdym województwie: czy ludność całego województwa tak miejską jak wiejską, czy tylko ludność wsi, wogóle bez miast, czy bez miast większych, wydzielonych i t. p. Weźmy np. woj. Pomorskie i Białostockie. Z podziału sumy wydatków rzeczywistych 6.982.000 zł. przez średnią na 1 osobę (8.74) otrzymamy 800.000 ludności. Tymczasem ludność woj. Pomorskiego wynosi ogółem 935.000. Odjąwszy od tego ludność Torunia — 39.400 mieszkańców i Grudziądza 33.500, pozostaje się nam jeszcze 862.000 m. Dlaczego Gł. U. Stat. przyjął tylko 800.000? Niewiadomo. Przypuszczać należy, że miał po temu poważne przyczyny, ale dlaczego nie wyjaśnił tego? To samo mamy w woj. Białostockiem (biorąc te dwa województwa jako przykłady). Rzeczywiste wydatki 6.050.000 podzielone przez średnią na 1 osobę (5.72) dają liczbę ludności 1.057.000. Według „Rocznika Statystyki Rz. P. za 1924 r.” ludność województwa Białostockiego wynosi 1.307.326. Jeżeli odejmiemy ludność miast wydzielonych: Białegostoku 77.000, Grodna 34.900 i Łomży 26.000, otrzymamy 1.169.000 wobec 1.057.000, którą to liczbą widocznie operuje Gł. Urz. Stat. przy wyprowadzaniu średniej.

Gł. Urz. Stat. w roku ubiegłym nie ogłosił zestawień wydatków i dochodów dla b. dzielnicy pruskiej. Dane, obecnie ogłoszone, różnią się od zestawień, poczynionych przezemnie w r. zeszłym na podstawie ankiety Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o przeszło 3 miliony. Różnica ta zbyt poważna, której w całości wyjaśnić sobie nie

*) Patrz „Wiadomości Statystyczne” zeszyt 5, 6 i 8 z dni 5 marca, 20 marca i 20 kwietnia r. b.

moę. To też porównania, które czynię w tym referacie. opieram na danych Ministerstwa.

Dane, ogłoszone za r. 1925 przez Gł. Urz. Stat., nie są jeszcze kompletne raz z winy samego Urzędu, drugi — z powodu zaniedbania kilku powiatów. Główny Urząd Statystyczny, ogłaszając po raz pierwszy dane, dotyczące Śląska, uwzględnił tylko powiaty Górnego Śląska bez podania powiatów Śląska Cieszyńskiego (Bielski i Cieszyński). Prawdopodobnie z tego powodu, że w tych powiatach niema całkowitego samorządu powiatowego, a tylko samorząd t. zw. drogowy (jak na Morawach). Wyłączenie, sędzę, niesłuszne, gdyż działalność tych powiatów nie różni się w istocie od działalności naszych powiatów małopolskich, wydatkujących prawie wyłącznie na drogi.

Z powiatów, które niewiadomo z jakich powodów nie dostarczyły Gł. Urz. Stat. swych sprawozdań, są:

Miechów, w. Kieleckiego, Grodno w. Białostockiego (za r. 1924), Łuniniec w. Poleskiego, Kartuzy w. Pomorskiego, Tarnowskie Góry w. Śląskiego, Dąbrowa w. Krakowskiego, Mościska w. Lwowskiego, Nadwórna w. Stanisławowskiego.

Wreszcie ścisłość analizy wydatków i dochodów wg. kategorii utrudniają rubryki: zaległości, różne i inne, niestety, w niektórych wypadkach dochodzące do poważnych odsetków.

Różne i inne, dochodzące w wydatkach w woj. zachodnich do 6,1%, poważnie niepokoją. Czyżby działalność powiatów zachodnich była tak wszechstronna, że nie da się ująć w tych kilkunastu rubrykach, jakie są przewidziane? Czy też powiaty tak słabo określają swe wydatki, że Gł. Urz. Stat. obawia się je zaliczyć do należytego działu? Sądzić należy (i życzyć również), że te rubryki będą z roku na rok maleć.

Inaczej jest z rubryką wydatków i dochodów zaległych, które bardzo poważnie przekreślają jasność wykonania budżetów. Dochody zaległe sięgają do 10,3% wszystkich rzeczywistych dochodów w w. wschodnich, a wydatki zaległe — 5,1% wszystkich wydatków. Usunięcie tej rubryki, a przez to niejasności, zależy od M-stwa Spraw Wewnętrznych, które jasność wykonania budżetu poświęciło dla znikomej zresztą ścisłości bilansowej, nakazując zamykać na 1.1 definitywnie książki, a zaległe wydatki i doch. wprowadzać do nowego budżetu pod jedną rubryką. Zawsze twierdziłem, że władze nadzorcze powinny przede wszystkim przestrzegać, by korporacje samorządowe wykonywały swe budżety jaknajściślej, przede wszystkim jeżeli idzie o stronę wydatkową, i że w tym celu potrzebny jest jeden miesiąc ulgowy dla dokonania spokojnego rozrachunków i zamknięć. Przy tym sposobie postępowania wydatków zaległych z poprzedniego budżetu wogóle być nie powinno, a zaległe podatki albo winny być uwidocznione w nowym budżecie oddzielnie przy każdym podatku, albo daleko właściwiej wogóle nieuwidoczniane, opierając się na fakcie stwierdzonym, że rok rocznie pewna część podatków zalega i że suma ściągniętych podatków z lat ubiegłych mniej więcej pokrywa się z sumą zalegających podatków na rok następny. Różnice między temi stanami uchwycimy z całą dokładnością, porównyując odpowiednie pozycje stanu majątkowego danego związku samorządowego dwu rocznych okresów. Przytrzymywanie się przepisów obecnie obowiązujących zamienia nam wykonanie budżetu na 16%. Nie wiemy do wysokości 6%, na co poszły zaległe wydatki: na inwestycje czy wydatki normalne, na administrację czy drogi, szpitale i t. p.; w dochodach nie wiemy, czy pochodzą one z opłat drogowych (najprawdopodobniej) czy innych podatków pośrednich, bezpośrednich, ewentualnie zupełnie nowych wpływów.

W. Gajewski.

Dzień spółdzielczości

Dzień 12-y czerwca poświęcony będzie w całej Polsce idei spółdzielczości. Idei tej samorząd ziemski cześć oddaje. Z niej czerpie swej siły dążenie do samoradności i samopomocy, wspólne spółdzielniom i związkom samorządu miejscowego. „Interes jednostki w interesie społeczności”, „jeden za wszystkich,

wszyscy za jednego” — oto zawołania, które winny być wypisane u szczytów gmachów spółdzielczych i samorządu tak, jak wyryle są w umysłach i sercach szczerych spółdzielców i samorządowców. Oby każdy rok zastępy ich wyznawców powiększał wielokrotnie!

Rozwój Kas Stefczyka

Pod nazwą Kasy Stefczyka rozumiem spółdzielnię oszczędnościowo-pożyczkową, opartą na zasadach Raiffeisena. Jest to więc instytucja drobnego kredytu z małym stosunkowo terenem działania (gmina, parafia) o nieograniczonej odpowiedzialności członków za jej zobowiązania. Kasy Stefczyka zrzeszają się za pośrednictwem związków rewizyjnych w naczelnej organizacji spółdziel-

czości rolniczej, jaką jest powołane do życia w 1924 r. przez ś. p. Dr. Franciszka Stefczyka — Zjednoczenie Związków Spółdzielni Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej. Według danych, zebranych przez Zjednoczenie, w dn. 1 stycznia 1927 r. należało do podanych niżej 5-ciu Związków Rewizyjnych 1920 sp. oszczędnościowo-pożyczkowych, a mianowicie:

	S t a n	
	31.XII.1926 r.	31.XII.1924 r.
Krajowy Patronat Spółdzielni Roln. we Lwowie	1074	1289
Związek Rewizyjny P. S. R. w Warszawie	600	360
Związek Polsko-Śląskich Spółdzielni Raiffeisena w Katowicach	157	143
Związek Spółdz. Roln. w Cieszynie	54	53
Związek Rewizyjny Sp. Akc. w Toruniu	35	—
	1920	1845

Ubytek spółdzielni obserwujemy tylko w Krajowym Patronacie wskutek ich zamarcia, spowodowanego inflacją. Na obu Śląskach sytuacja prawie się nie zmieniła z powodu dostatecznej gęstości sieci spółdzielni oszcz.-pożyczkowych. Natomiast ożywione tempo rozwoju wykazują Kasy Stefczyka w woj. Pomorskiem, oraz w wojew. b. zaboru rosyjskiego. Uwidacznia to dobitnie następujące zestawienie:

Województwo	Stan związkowych Kas Stefczyka			
	1.1.1925	1.1.1927	1.IV.1927	Przyrost od 1.1.1925 do 1.IV.1927
Białostockie	39	69	74	35
Kieleckie	90	142	133	43
Lubelskie	92	120	121	29
Łódzkie	63	73	75	12
Nowogrodzkie	3	47	64	61
Poleskie	2	16	19	17
Poznańskie	—	1	1	1
Pomorskie	1	35	45	44
Warszawskie	62	98	100	38
Wileńskie	3	49	55	52
Wołyńskie	5	45	48	43
Razem	360	695	735	375

Powyższe liczby wskazują, że najwyższe tempo rozwoju Kas istnieje w województwach wschodnich, gdzie po zakończeniu pożogi wojennej należało od podstaw organizować spółdzielnie oszczędnościowo - pożyczkowe, gdyż po Kasach powojennych nawet śladu nie pozostało. Idąc za nakazem potrzeby, utworzył Związek Rewizyjny Polskich Spółdzielni Rolniczych w Warszawie swe Oddziały na Kresach w postaci Okręgów, a mianowicie: w Wilnie w 1923 r., w Łucku w 1924 r. i wreszcie w Brześciu na Bugiem w r. 1927. Dzięki temu, że organizacja patronacka bliżej stoi „dołu”, sprawniej odbywa się zakładanie i uruchamianie nowych spółdzielni rolniczych w województwach kresowych.

Ruch w kierunku zakładania Kas datuje się dopiero na dobre od r. 1925, gdy nastąpił po temu odpowiedni moment, a mianowicie, ustalenie polskiej waluty złotowej. W okresie inflacji topniały fundusze obrotowe Kas, a o zakładaniu nowych mowy być nie mogło.

Nietylko jednak pod względem ilościowym obserwuje się rozwój Kas Stefczyka. Umacniają one też swój stan finansowy drogą zwiększania funduszy własnych oraz przez zdobywanie najcenniejszych kapitałów obrotowych, jakimi są dla wszelkich instytucji pieniężnych oszczędności społeczne.

Uwidacznia się to twierdzenie w następującej tabelce:

	1924	1925	Przeciętnie na 1 Kasę		
	Dotyczy 1188 sp.	Dotyczy 1502 sp.	1924 r.	1925 r.	na 1.IV.1927
	w tys. złotych		w złotych		
I. Stan czynny.					
1. Kasa i lokaty pap. wart.	375	758	316	505	—
2. Pożyczki	4372	14023	3680	9349	17761
3. Nieruchomości i ruchom.	2105	2156	1772	1437	—
4. Inne rachunki	994	3487	836	2325	—
5. Straty	11	109	9	73	—
II. Stan bierny.					
1. Udziały	582	2849	490	1899	3033
2. Fundusze zasobowy i specjalne	1931	2412	1625	1608	—
3. Wkłady	1324	3156	1115	2104	4040
4. Długi	2868	9736	2414	6490	—
5. Inne rachunki	1045	1968	900	1312	—
6. Zyski	107	412	90	275	—
	7857	20533	6614	13689	—
III. Suma bilansowa (fundusze obrotowe) w tem:					
1. Fundusze własne	2620	5673	2488	3782	—
2. Fundusze obce	5237	14860	4975	9906	—
IV. Ilość członków.	227030	189113	215	126	160

Fundusz obrotowy, przypadający przeciętnie na 1 spółdzielnię w ciągu 1925 r. podwoił się, wykazując zwiększenie ze 6614 zł. do 13689 zł. Udzielone członkom pożyczki w przecięciu na 1 Kasę podnoszą się w tym czasie z 3680 zł. do 9349, udziały z 490 zł. na 1899, wkłady z 1115 zł. do 2104 zł., fundusze własne z 2488 zł. do 3782 zł., fundusze obce zaś z 4975 do 9906. Przeciętna liczba członków zmniejszyła się jednak z 215 na 126, wskutek wykreślenia przy porządkowaniu rejestru znacznej ilości członków, którzy nie dopełnili do normy statutowej przewalutowanych udziałów markowych. Po 15 miesiącach obserwujemy dalszą poprawę sytuacji w Kasach Stefczyka. Mianowicie, przeciętna udzielonych członkom pożyczek dochodzi na 1.IV.1927 r. do sumy zł. 17761 (31.XII.1925 r. zł. 9.349), przeciętna udziałów do — zł. 3033 (1925 r. — zł. 1899), przeciętna wkładów zaś — do zł. 4040 (1925 r. — zł. 2104). Najbardziej pocieszającym jest to, że wzrastają w Kasach wydatnie fundusze udziałowe oraz wkłady oszczędnościowe, pomimo ogólnie znanego zubożenia wsi naszej. Na 1.IV.1927 r. w 1579 Kasach zrzeszonych w Zjednoczeniu Związków Spółdzielni Rolniczych Rz. Pol. udziały wynosiły w zaokrągleniu 4.789 tys. zł., wkłady 6.377 tys. zł., a suma udzielonych członkom pożyczek 28.045 tys. zł. Członków, którzy wpłacili udziały, liczyły te Kasy w dn. 1.IV.1927 r. — około ¼ miliona (249.875). W porównaniu z 1925 r. jest to więc przyrost b. znaczny.

Nie ulega wątpliwości, że w miarę wzrostu zaufania do naszej waluty i odradzania się zmysłu oszczędności w społeczeństwie, Kasy Stefczyka będą sobie zdobywały środki obrotowe na terenie swego działania, przede wszystkim w postaci wkładów oszczędnościowych i tą drogą wzmocnią się finansowo. Są one niejako naturalnymi zbiornikami najdrobniejszych zasobów pieniężnych, które następnie przeznaczają na cele produkcyjne, udzielając

członkom (głównie rolnikom) taniego i dogodnego kredytu.

Doświadczenie i przedwojenne i najnowsze z Kasami typu Raiffeisena, które my w Polsce nazywamy Kasami Stefczyka, wskazuje, że spółdzielnie te są najodpowiedniejszymi organizacjami pieniężnymi dla drobnego rolnictwa. Argumenty, jakoby spółdzielnie typu Schultzego z Delitzsch lub gminne kasy pożyczkowo-oszczędności-

we bardziej odpowiadały potrzebom wsi, nie wytrzymują krytyki. Trudna przejściowo sytuacja Kas Stefczyka zrodziła powątpiewanie w ich żywotność. Podane przezemnie liczby wymownie świadczą, że Kasy Stefczyka wbrew twierdzeniu ich przeciwników wykazują stały rozwój i c z a s bezwarunkowo pracuje dla nich.

J. Bielecki.

Przegląd ustawodawstwa

NOWY REGULAMIN WYBORCZY DO RAD MIEJSKICH.

(A. Ż.). Obowiązujący na obszarze b. Król. Kongr. regulamin wyborczy do rad miejskich z dn. 17 grudnia 1918 r., zmieniany i uzupełniany 3-krotnie w ciągu r. 1919, nie odpowiadał obecnym potrzebom z powodu nie należytego uregulowania szeregu zagadnień istotnych dla aktu wyborczego lub ujęcia ich w sposób niejasny, skutkiem czego przy stosowaniu tego regulaminu wylaniały się często rozbieżności interpretacyjne oraz wątpliwości, których rozstrzygnięcie w wielu wypadkach było utrudnione.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 20 kwietnia 1927 r. usunęło wprawdzie niektóre braki regulaminu, jednakże ze względu na swój tymczasowy charakter pozostawiło kwestję gruntownego przeobrażenia przepisów wyborczych nadal otwartą.

Wspomnianym potrzebom czyni — w ramach dekretu z dnia 13 grudnia 1918 r. o wyborach do rad miejskich — całkowicie zadość wydane obecnie rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 maja 1927 (Monitor Polski Nr. 119), którym został wydany nowy regulamin, normujący szczegółowo tok postępowania wyborczego przy wyborach do rad miejskich.

Nowy regulamin krystalizuje na wstępie ogólne zasady wyborcze, wynikające z wspomnianego dekretu, stanowiąc, że wybory do rad miejskich odbywają się na podstawie równego, powszechnego, tajnego i bezpośredniego głosowania oraz stosunkowego rozdziału mandatów.

Gmina stanowi jeden okręg wyborczy, winna być jednak dla ułatwienia głosowania podzielona przez główną komisję wyborczą na obwody głosowania.

Wybory zarządza w miastach niewydzielonych z powiatu — starosta, w miastach wydzielonych z powiatu — wojewoda; w m. st. Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych. Dla przeprowadzenia wyborów ustanawia się główną komisję wyborczą, a w razie podziału miasta na obwody głosowania także obwodowe komisje wyborcze dla każdego obwodu. Główna komisja wyborcza składa się z sędziego okręgowego lub sędziego pokoju oraz z 6 członków. Przewodniczącego wyznacza z pośród sędziów właściwy prezes Sądu okr. Powoływanie członków komisji nie jest pozostawione wyłącznie przewodniczącemu gł. kom. wyb., jak to było dotychczas, lecz przekazane częściowo także innym czynnikom, a mianowicie: dwóch członków komisji i 1 zastępcę powołuje przewodniczący głównej komisji wyborczej, dwóch członków i 1

zastępcę — władza zarządzająca wybory, dwóch członków i 1 zastępcę — magistrat. Członkiem komisji wyborczej może być tylko osoba, mająca w danym mieście bierne prawo wyborcze. Przewodniczący głównej komisji wyborczej wyznacza jednego z członków komisji na swego zastępcę. Członkowie komisji wyborczych pobierają z funduszy miejskich za dnię, w których są faktycznie czynni, dietyienne, których wysokość została obniżona i zróżniczkowana i wynosi 6 zł. w miastach liczących do 6.000 mieszkańców, 10 zł. — w miastach do 25.000 mieszkańców i 15 zł. w pozostałych miastach.

Obwodowe komisje wyborcze składają się z 5 członków. Dwóch członków i 1 zastępcę powołuje główna komisja wyborcza, dwóch członków i 1 zastępcę magistrat, jednego członka i jego zastępcę powołuje władza zarządzająca wybory. Główna komisja wyborcza wyznacza z pośród członków obwodowej komisji wyborczej przewodniczącego i jego zastępcę.

Do powzięcia uchwał głównej komisji wyborczej potrzebna jest obecność prócz przewodniczącego najmniej połowy członków. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Przewodniczący głosuje. W razie równości głosów przyjęty zostaje wniosek, za którym głosował przewodniczący.

Magistrat jest obowiązany utrzymywać w stałej ewidencji spis osób, którym przysługuje czynne prawo wyborcze. Po zarządzeniu wyborów spis ten winien być skontrolowany i uzupełniony, poczem Magistrat na podstawie tego spisu sporządza listę wyb. Nałożenie na magistrata obowiązku utrzymywania spisu wyborców będzie niewątpliwie miało ten dodatni skutek, że listy wyborców będą faktycznie obejmowały wyborców uprawnionych do głosowania. Dotychczas — jak wiadomo — listy te, sporządzane dorywczo po zarządzeniu wyborów, wykazywały rażące braki — niekiedy opuszczano mieszkańców całych ulic.

Listy wyborców doręcza kierownik magistratu w 2-ch egzemplarzach głównej komisji wyborczej najpóźniej 10 dnia, a w miastach, liczących do 6-ciu tysięcy mieszkańców najpóźniej 6 dnia po dniu zarządzenia wyborów. Listy te mają być wyłożone do przejrzania przez 6 dni, a w miastach do 6 tysięcy mieszkańców przez 3 dni. Dotychczas listy wyborców były wykładane do przejrzania we wszystkich miastach przez 3 dni. Wniesione w czasie wyłożenia reklamacje rozstrzyga ostatecznie główna komisja wyborcza, a w razie podziału miasta na obwody głosowania — komisje obwodowe.

Listy kandydatów mają wyborcy prawo zgłaszać na

ręce przewodniczącego głównej komisji wyborczej najpóźniej 25-go dnia, a w miastach do 6000 mieszkańców, najpóźniej 18-go dnia po dniu zarządzenia wyborów. Liczba radnych w listach nie może przewyższać dwukrotnej liczby radnych. Do list kandydatów podobnie jak to było dotychczas, należy zgłosić oświadczenie każdego kandydata lub wszystkich razem, stwierdzone własnoręcznym podpisem, że nie są pozbawieni praw lub ograniczeni w prawach z mocy wyroku sądowego, oraz, że zgadzają się na zgłoszenie ich kandydatury na danej liście. Zgłoszona lista powinna być podpisana zależnie od liczby mieszkańców przez 30 — 200 wyborców wpisanych do list wyborców. Za pełnomocnika uprawnionego do porozumiewania się z komisją wyborczą, co do zgłoszonej listy kandydatów, uważa się osobę podpisaną na pierwszym miejscu.

Przewodniczący głównej komisji wyborczej zawiadamia pełnomocnika listy o dostrzeżonych brakach i wadach najpóźniej 28 dnia, a w miastach do 6000 miesz. najpóźniej 21 dnia po dniu zarządzenia wyborów. Jeżeli pełnomocnik nie usunie braków i wad w ciągu 2 dni po dniu zawiadomienia, główna komisja wyborcza stwierdza ostatecznie nieważność listy w całości lub nieważność kandydatur, co do których stwierdzono braki i uchybienia i o decyzji zawiadamia pełnomocnika listy.

Głosowanie odbywa się w niedzielę lub dzień świąteczny najpóźniej 36 dnia, a w miastach liczących do 6.000 mieszkańców najpóźniej 29 dnia po dniu zarządzenia wyborów i trwa bez przerwy od godz. 9 rano do godz. 9 wieczór. Dzień głosowania, lokal, w którym głosowanie będzie się odbywać, listy kandydatów oraz wyjaśnienia, dotyczące sposobu głosowania, ogłasza główna komisja wyborcza w miastach do 6.000 mieszkańców przez wywieszenie na budynku urzędowym magistratu, w innych miastach plakatami. Głosowanie odbywa się za pomocą kart do głosowania koloru białego, na których ma być jedynie wyrażony słowami lub cyframi numer listy kandydatów, na którą wyborca oddaje głos. Znak pisarski, umieszczony obok słowa lub cyfry, nie powoduje unieważnienia karty do głosowania. Karty do głosowania są wrzucane do urny w kopercie. Poza tem regulamin zawiera szczegółowe przepisy, normujące tok postępowania w czasie oddawania głosów.

Obliczanie wyników głosowania odbywa się systemem Hagenbach — Birchoffa, na którym oparta była w głównych zarysach metoda obliczania wyników głosowania w starym regulaminie.

Radnymi w myśl ustalonych zasad zostaje tyle osób, umieszczonych w kolejnym porządku na każdej liście kandydatów, ile danej liście przyznano mandatów. Kandydaci, którzy mandatu nie uzyskali, — są zastępcami radnych według kolejnego porządku nazwisk na liście.

W razie zgłoszenia w terminie przepisany tylko jednej listy kandydatów, względnie w razie uznania za ważną tylko jednej listy kandydatów, głosowanie nie odbywa się, a mandaty przyznaje się tej liście.

Wynik wyborów podaje komisja do publicznej wiadomości przez wywieszenie na budynku magistratu w miastach do 6.000 mieszkańców, a w innych miastach plakatami, zawiadamiając również o terminie wnoszenia protestów wyborczych.

Protesty wyborcze ma prawo wnieść w ciągu 8 dni

po dniu zarządzenia wyborów każdy pełnomocnik listy kandydatów lub czwarta część wyborców, którzy listę podpisali z żądaniem unieważnienia wyborów w całości lub wyboru poszczególnego radnego. Protesty wyborcze przeciw wyborom wnosi się na piśmie do głównej komisji wyborczej, która w terminie 3 dniowym winna je przesłać z wyjaśnieniami i aktami wyborczymi do władzy powołanej do rozstrzygnięcia protestów. Władzą decydującą w pierwszej i ostatniej instancji o ważności wyborów we wszystkich miastach z wyjątkiem m. Warszawy — jest Wojewoda, a w m. stoł. Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych. Wniesienie protestu przeciw wyborom wstrzymuje ukonstytuowanie się nowowybranej rady miejskiej.

W razie unieważnienia wyboru poszczególnych radnych wstępują w ich miejsce kolejno kandydaci z tych samych list. W razie unieważnienia wyborów w całości zarządza się bezzwłocznie nowe wybory. Nowe wybory odbywają się na podstawie tych samych list wyborców, przyczem listy te mogą być przez komisję wyborczą zmienione, na skutek uzasadnionych reklamacyj.

Unieważnienie wyborów może nastąpić, jeżeli stwierdzono, że dopuszczono się przy wyborach przekupstw, fałszu lub jakiegokolwiek podstępów w rozmiarach, mogących zmienić wynik wyborów, albo też, jeżeli wybory zostały przeprowadzone niezgodnie z przepisami regulaminu, a popełnione uchybienia mogły wpłynąć na wynik wyborów.

W razie stwierdzenia wspomnianych wadliwości, władza nadzorcza I instancji może w ciągu 30 dni od dnia doręczenia jej aktów wyborczych unieważnić z urzędu wybór poszczególnych osób lub całe wybory. Wspomniany termin 30 dniowy został wprowadzony celem ograniczenia władz nadzorczych co do czasu, w którym ma być zbadana legalność wyborów. O ile nie zostały wniesione protesty przeciw wyborom, ukonstytuowanie się nowowybranej rady może nastąpić także przed upływem wspomnianego terminu 30 dniowego.

Koszta związane z przeprowadzeniem wyborów ponosi gmina miejska. Magistrat jest obowiązany dostarczyć komisjom wyborczym lokali wraz z potrzebnem urządzeniem oraz sił pomocniczych. Wszystkie pisma i dokumenty w sprawach wyborczych są wolne od opłat stemplowych.

Nowy regulamin wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i ma zastosowanie przy wszystkich wyborach do rad miejskich, zarządzonych po dniu wejścia w życie tego regulaminu.

Al. Zyw.

REGULAMIN WYBORCZY DLA GMIN WIEJSKICH.

W Nr. 124 „Monitora Polskiego“ z dnia 1 czerwca r. b. został zamieszczony poniżej przytoczony tekst rozporządzenia Ministra Spraw Wewn. o regulaminie wyborczym do rad gminnych w gminach wiejskich:

„ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 25 maja 1927 roku

o regulaminie wyborczym do rad gminnych w gminach wiejskich na obszarze b. Królestwa Kongresowego.

Na podstawie art. 15 dekretu o utworzeniu rad gminnych na o-

bszarze b. Królestwa Kongresowego z dnia 27 listopada 1918 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 18, poz. 48) zarządza się, co następuje:

Zarządzenie wyborów.

§ 1.

Wybory do rad gminnych w gminach wiejskich na obszarze b. Królestwa Kongresowego zarządza starosta.

O zarządzeniu wyborów oraz dniu, godzinie i miejscu zgromadzenia gminnego, zwołanego w celu dokonania wyborów (zgromadzenia wyborczego) ogłasza starosta w gminie za pośrednictwem wójta i sołtysów. Ogłoszenie o wyborach winno być ponadto umieszczone na budynku gminnym w miejscu dla wszystkich widocznym.

Ogłoszenie o terminie i miejscu wyborów winno być dokonane najpóźniej na 7 dni przed terminem.

Zgromadzenie wyborcze.

§ 2.

Zgromadzenie wyborcze odbywa się według przepisów, obowiązujących dla zgromadzeń gminnych.

Wybory przeprowadza na zgromadzeniu wyborczym komisja, w skład której wchodzi:

1) Komisarz wyborczy, wyznaczony przez starostę z pośród urzędników powiatowych — jako przewodniczący komisji.

2) dwaj uczestnicy zgromadzenia wyborczego, wyznaczeni przez przewodniczącego komisji.

3) trzej uczestnicy zgromadzenia wyborczego, wybrani przez zgromadzenie zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym.

§ 3.

Komisja czuwa nad prawidłowością aktu wyborczego i rzetelnością wyborów.

Wylaniające się kwestje sporne rozstrzyga komisja bezwzględnie na zgromadzeniu wyborczym większością głosów, opierając się na danych, znajdujących się w urzędzie gminnym lub dostarczonych przez uczestników zebrania.

Uchwały komisji są ważne, jeśli zapadły przy udziale przewodniczącego i przynajmniej dwóch innych członków komisji. W razie równości głosów za uchwalony uważa się ten wniosek, za którym oświadczył się przewodniczący.

§ 4.

Każdy uczestnik zgromadzenia wyborczego może zgłosić do komisji zarzut, że innemu uczestnikowi zgromadzenia nie przysługuje prawo głosowania, że zgłoszeni kandydaci na wójta lub radnych nie mają prawa obieralności lub że poszczególne czynności wyborcze na zgromadzeniu dokonywa się w sposób nieprawidłowy.

Zarzuty rozstrzyga komisja w trybie przepisanych w § 3.

Wybór wójta.

§ 5.

Zgromadzenie wybiera najpierw wójta. W tym celu przewodniczący komisji wzywa obecnych do zgłaszania kandydatur na wójta.

Każdy wyborca ma prawo zgłosić dwóch kandydatów na wójta, wymieniając nazwisko, imię, wiek, zawód i miejsce zamieszkania kandydatów.

Komisja wyborcza bada, czy zgłoszeni kandydaci mają prawo obieralności i w razie potrzeby wzywa zgłaszających do uzupełnienia braków lub usunięcia wadliwości zgłoszenia.

Po ukończeniu badania komisja wyborcza ustala listę ważnie zgłoszonych kandydatów, którą przewodniczący ogłasza zebrany.

§ 6.

Głosować można tylko na kandydatów, zgłoszonych komisji.

Głosowanie odbywa się za pomocą kart do głosowania koloru białego. Na karcie wypisuje się lub odbija mechanicznie nazwiska dwóch kandydatów na wójta.

Wymienienie imienia kandydata jest niezbędne tylko wtedy, jeśli zgłoszono więcej kandydatów tego samego nazwiska. Błędy i niedokładności pisowni nie powodują nieważności głosu, o ile tylko nie zachodzi wątpliwość co do tożsamości kandydata.

Wyborcy wolno głosować również na jednego tylko kandydata.

§ 7.

Przed rozpoczęciem głosowania komisja sprawdza, czy urna jest próżna, poczem urnę zamyka i opieczętowuje. Następnie — przewodniczący zgromadzenia usuwa zgromadzonych na jedną stronę lokalu (placu), w którym odbywa się zgromadzenie lub do są-

siedniego lokalu. Głosowanie odbywa się w ten sposób, że głosujący, przechodząc z jednej strony lokalu (placu), względnie z sąsiedniego lokalu, oddają złożoną kartę przewodniczącemu, który ją w obecności głosującego wrzuca do urny.

§ 8.

Po ukończeniu głosowania przewodniczący komisji w obecności członków komisji i zgromadzenia wyjmuje karty do głosowania z urny, zlicza je, a następnie rozwija złożone karty i odczytuje głośno. Jednocześnie dwóch członków komisji zaznacza na oddzielnych arkuszach, stanowiących składową część protokołu wyborczego, na kogo padły głosy. Po odczytaniu kartek i zsumowaniu głosów, które padły na poszczególnych kandydatów, przewodniczący komisji ogłasza wynik głosowania.

Następnie przewodniczący opieczętowuje karty do głosowania w kopercie, celem dołączenia ich do protokołu wyborczego.

§ 9.

Za wybranych uważa się dwóch kandydatów, na których padła największa ilość głosów. Jednego z nich zatwierdza starosta na wójta, drugiego na zastępcę wójta.

Jeżeli na zgromadzeniu zgłoszono tylko dwie kandydatury, głosowanie nie odbywa się, a wybór uważa się za dokonany przez aklamację.

Jeżeli dwóch kandydatów otrzymało jednakową ilość głosów, los rozstrzyga, którego z nich należy uznać za wybranego.

Wybory radnych.

§ 10.

Przewodniczący komisji wzywa wyborców do zgłaszania kandydatów na radnych.

Każdy wyborca ma prawo zgłosić 12 kandydatów na radnych.

Jeżeli wyborcy nie zgłoszą wcale kandydatów, lub zgłoszą ich w liczbie mniejszej od liczby radnych, gminna komisja wyborcza sama układa listę kandydatów lub uzupełnia przedstawioną.

Co do sposobu zgłaszania kandydatów na radnych, badania ważności zgłoszenia i ustalania kandydatów mają odpowiednie zastosowanie przepisy § 5 niniejszego rozporządzenia.

§ 11.

Jeżeli liczba zgłoszonych kandydatów na radnych — po uwzględnieniu przepisu ustępu 3, art. 10 — wynosi równo 12 osób, głosowanie nie odbywa się, a radnymi zostają wszyscy zgłoszeni kandydaci.

§ 12.

Głosowanie na radnych odbywa się kartkami przy odpowiednim zastosowaniu przepisów §§ 6, 7 i 8 niniejszego rozporządzenia. Kartki z mniejszą liczbą nazwisk, niż 12, są ważne.

Za wybranych uważa się tych kandydatów, którzy otrzymali największą liczbę głosów. W razie równości los rozstrzyga, kogo należy uznać za wybranego.

§ 13.

Po dokonaniu wyboru radnych, zgromadzenie wybiera 6 zastępców radnych. Wybór odbywa się według przepisów o wyborze radnych.

Protokół wyborczy.

§ 14.

Z przebiegu wyborów spisuje się protokół, do którego dołącza się arkusze z obliczeniem głosów, tudzież w opieczętowanych kopertach kartki od głosowania.

Protokół prowadzi pisarz gminny pod kierunkiem przewodniczącego komisji, a podpisują przewodniczący komisji, przewodniczący zgromadzenia, prowadzący protokół oraz obecni przy zamknięciu protokołu członkowie komisji.

Protokół wraz z należącymi doń dokumentami przewodniczący komisji przedkłada staroście.

Koszta wyborów i czynności pomocnicze.

§ 15.

Koszta związane z przeprowadzeniem wyborów ponosi gmina, która jest również obowiązana dostarczyć komisji wyborczej potrzebnego urzędzenia, sił pisarskich oraz materiałów do pisania zarówno dla samej komisji, jak i dla uczestników zgromadzenia wyborczego.

Pisarz gminny i jego pomocnicy są obowiązani na żądanie wyborców wypełniać im karty do głosowania.

Wójt, sołtysi oraz organa policji państwowej są obowiązani

udzielać przewodniczącemu komisji wyborczej wszelkiej pomocy przy przeprowadzaniu wyborów.

Protesty wyborcze i unieważnienie wyborów.

§ 16.

Wybory są nieważne:

a) jeżeli zostanie stwierdzone, że dopuszczono się przy wyborach przekupstw, fałszu, lub podstępów w rozmiarach, mogących zmienić wynik wyborów,

b) jeżeli wybory przeprowadzone zostały niezgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia, a popełnione uchybienia mogły wpłynąć na wynik wyborów.

Wybory mogą być uznane za nieważne z urzędu lub na skutek protestu.

§ 17.

W ciągu 7-miu dni po dniu, w którym odbyło się zgromadzenie wyborcze, wyborcy mają prawo wnieść należycie uzasadniony pro-

test z żądaniem unieważnienia wyboru poszczególnych osób lub całych wyborów. Protest musi być podpisany conajmniej przez 100 wyborców.

Protesty wnosi się na piśmie do starosty, który orzeka o ważności wyborów.

§ 18.

W razie unieważnienia wyborów poszczególnych osób, wstępują w ich miejsce kolejni kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów.

W razie unieważnienia wyborów w całości, zarządza się nowe wybory.

§ 19.

q Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych

(—) Składkowski.

Dookoła spraw samorządowych

PAŃSTWOWY FUNDUSZ HODOWLANY.

(G.). Ministerstwo Rolnictwa opracowało projekt rozporządzenia Prezydenta o utworzeniu państwowego funduszu hodowlanego. Fundusz przeznaczony ma być na pożyczki na podniesienie hodowli zwierząt domowych i rybactwa. i składać się ma z corocznej dotacji skarbowej, wstawianej do budżetu, oraz z pozostałości sum i zwrotów z pożyczek, przeznaczanych dotychczas na cele hodowlane. Zasady administrowania funduszem ustali Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Skarbu, zaś samą administrację obejmie Bank Rolny.

Pożyczki na cele, rozporządzeniem przewidziane, oprocentowywane będą na 5%, do tego Bank Rolny będzie mógł dodać swe koszty administracyjne, w wysokości jednak określonej przez wymienionych powyżej ministrów.

UBEZPIECZENIE PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH.

(G.). W dniu 1-m czerwca delegacja Rady Naczelnej Pracowników Samorządowych przyjęta została przez Ministra Spraw Wewnętrznych, któremu złożyła projekt realizacji sprawy ubezpieczeń emerytalnych pracowników

samorządowych. Projekt ten wychodzi z założenia komasacji ubezpieczeń społecznych w odniesieniu do pracowników samorządowych, a więc ujmuje w jedną całość ubezpieczenie na wypadek choroby oraz na wypadek trwałej niezdolności do pracy i na starość. Świadczenia, oparte na składkach pracodawców i pracowników, zbliżone są do świadczeń, mających zastosowanie przy emeryturach pracowników państwowych. Do przeprowadzenia akcji ubezpieczeniowej według projektu ma być stworzony oddzielny zakład ubezpieczeń pracowników samorządowych. Projekt przewiduje, że prawa emerytalne, nabyte przed utworzeniem zakładu, mają być zachowane w całości.

P. Minister Składkowski, przyjmując projekt, oświadczył delegacji, że uważa sprawę ubezpieczeń emerytalnych pracowników samorządowych za pilną i ważną i że starać się będzie o jej szybkie zrealizowanie.

Delegacja nadto prosiła p. Ministra o zalecenie związkowi samorządowemu b. zaboru rosyjskiego wprowadzenia w drodze uchwał statutów służbowych, a to w celu na tej drodze unormowania spraw pracowniczych w samorządzie. Delegacja złożyła p. Ministrowi odpowiednie projekty.

Samorząd u obcych

BAWARSKA USTAWA O ZWALCZANIU CYGANÓW, WŁÓCZĘGÓW I CZUJĄCYCH WSTRĘT DO PRACY.

Staats - und Selbstverwaltung Nr. 6, Nr. 7 — März, April 1927 w artykule dr. v. Schelhorna p. t.: „Das bayerische Gesetz zur Bekämpfung von Zigeunern, Landfahrern und Arbeitscheuen“ zamieszcza postanowienie bawarskiej ustawy o zwalczaniu cyganów, włóczęgów i czujących wstręt do pracy, której streszczenie zamieszczamy.

(F. B.). Skargi na plagę cyganstwa są znane już od dawniejszych czasów. Zdawałoby się, że wojna oraz jej skutki przyczynią się, jeżeli już nie do zlikwidowania, to

przynajmniej do zmniejszenia tej plagi. Przewidywania te zawiodły w zupełności i po wojnie można spotkać częściej aniżeli przedtem włóczące się bandy cyganów.

Podobny tryb życia prowadzą włóczędzy (Landfahrer), którzy przejęli całkowicie tryb życia cyganów. Włóczą się, podobnie jak cyganie, z całym swym majątkiem ruchomym oraz rodzinami, zajmując się niby to jakimś rzemiosłem. Przedstawiają oni narówni z cyganami niepożądanym elementem dla ludności miejscowej. Niemniej niebezpieczni od powyższych dwóch kategorii są osoby, czujące wstręt do pracy, który stał się dla nich nałogiem. Narówni z nimi nie należy stawiać osób, które

nie z własnej winy pozostają bez pracy czyli t. zw. bezrobotnych, zmieniających w poszukiwaniu pracy miejsce swego zamieszkania. Celem uwolnienia ludności od tych plag, parlament bawarski uchwalił ustawę z d. 16. VII 1926 r. o zwalczaniu cyganów, włóczęgów i czujących wstręt do pracy, torując w ten sposób drogę innym państwom. Rozporządzenie wykonawcze do ustawy przewiduje ścisłą współpracę miejscowych władz policyjnych z dyrekcją policji w Monachjum, przy której znajduje się t. zw. centrala dla spraw cygańskich, założona w 1899 r. Centrala ta, posiadając dużo materiału dowodowego o cyganach, wydała w swoim czasie do użytku władz książkę o cyganach. W śledzeniu cyganów dyrekcja policji posługiwała się wypróbowanym systemem robienia odcisków wszystkich dziesięciu palców danych osobników. Ustawa bawarska pozwala cyganom i włóczęgom na przenoszenie się z miejsca na miejsce razem z wozami i całym majątkiem ruchomym tylko na podstawie specjalnego zezwolenia, wystawionego przez rejencyjną władzę policyjną. Zezwolenia udziela ta władza policyjna, w której obrębie działania dana osoba mieszka, ustala również miejsce przynależności danej osoby, a z braku tegoż ustala gminę, do której dana osoba wraz z rodziną od tego czasu będzie przynależała. Przed wydaniem zezwolenia władza policyjna zasięga opinii w centrali dla spraw cygańskich przy dyrekcji policji w Monachjum, poczem następuje wydanie lub odmówienie zezwolenia na przeniesienie się do innej miejscowości. Odpis wydanego zezwolenia lub odmowy przesyła się do centrali dla spraw cygańskich. Z chwilą wydania zezwolenia cyganowi lub włóczędze na wędrowanie po kraju wraz z rodziną podlegają oni wszędzie i we wszystkich sprawach bezpośrednio tej władzy policyjnej, która im dane zezwolenie wydała. Zezwolenie wydaje się tylko na przeciąg roku kalendarzowego z prawem odwołania go w każdej chwili i to celem wykonywania rzemiosła wędrownego. Wozy danej osoby muszą być zaopatrzone w tabliczkę, na której jest dokładnie podane imię i nazwisko właściciela oraz miejsce przynależności. Do zezwolenia dołącza się dokładny wykaz posiadanych koni i psów; inne zwierzęta są podane w wykazie tylko w tym wypadku, jeśli one służą danej osobie do wykonywania zawodu np. niedźwiedzie, małpy i t. p. Wykaz ten dołącza się celem zapobieżenia kradzieży koni, tak chętnie dokonywanej przez cyganów i włóczęgów. Jeśli dany cygan lub włóczęga posiada dzieci w wieku szkol-

nym, to winny one uczęszczać do szkoły w danej miejscowości, gdzie się na pewien okres czasu cała rodzina zatrzymała. Z chwilą opuszczania danej miejscowości kierownictwo szkoły poświadcza w zezwoleniu, że dane dziecko uczęszczało do szkoły. O ileby dana osoba, posiadająca dzieci w wieku szkolnym, zmieniała za często miejsce tak, że dziecko musiałoby w przeciągu kwartału szkolnego zmieniać kilka razy szkołę, wtedy nie wydaje się zezwolenia, a wydane zezwolenie można odwołać. Ustawa zabrania cyganom i włóczęgom posiadania broni, o ile nie jest im potrzebna do wykonywania zawodu, oraz podróży do gromadach np. dwie lub trzy rodziny razem, wreszcie ogranicza prawo obozowania, zezwalając na zakładanie obozu na placach, wyznaczonych przez policję miejscową. Nadto ustawa nakłada na cyganów i włóczęgów obowiązek meldowania się i przedstawiania wszystkich dowodów. Dla cyganów i włóczęgów, posiadających obywatelstwo bawarskie, o ile byli karani, a do obcopoddanych nawet bez tego zastrzeżenia, przewiduje się następujące ograniczenia co do miejsca pobytu: a) można im wyznaczyć pewną określoną marszrutę, b) zakazać im na przeciąg 3-ch lat pobytu w pewnych gminach i powiatach, c) osoby obcopoddane wydalic z granic Bawarii, o ile tego wymagają względy bezpieczeństwa publicznego. Cyganów i włóczęgów powyżej lat 16, o ile nie wykazują się regularną pracą, można ze względów bezpieczeństwa umieścić na przeciąg 3-ch lat w przymusowych domach pracy. Równocześnie z postanowieniami, dotyczącymi włóczęgów i cyganów, ustawa uregulowała sprawę osób, czujących nalógowy wstręt do pracy. Osoby, powyżej 16 lat, czujące nalógowy wstręt do pracy, o ile były karane z powodu rabunku, kradzieży, oszustwa, stręczenia i t. p. można — w razie niemożności wykazania się regularnem zajęciem — umieścić w przymusowym domu pracy lub zabronić im pobytu na przeciąg 3-ch lat w pewnych gminach i powiatach. Nadto można im wyznaczyć przymusowy pobyt w pewnych gminach, dostarczając stosownej pracy za odpowiedniemi wynagrodzeniem. Osoby, nie posiadające obywatelstwa bawarskiego, mogą być wydalone z granic państwa. Ustawa powyższa, opracowana szczegółowo i przewidująca wszelkie możliwości, przyczyni się zapewne do zmniejszenia tej plagi, na jaką są narażone gminy i powiaty ze strony cyganów, włóczęgów i innych elementów, utrzymujących się z kradzieży.

Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego.

SPRAWOZDANIE Z POSIEDZENIA ZARZĄDU RADY ZJAZDÓW SAMORZ. ZIEMSK.

W d. 21 maja r. b. obradował Zarząd Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego na swem kolejnym zebraniu miesięcznym. Na tem zebraniu Zarząd rozpatrzył następujące sprawy:

1. Zarząd wysłuchał sprawozdania z działalności Biura Zarządu za okres od ostatniego zebrania i zaaprobował dokonane w tym czasie prace.

2. Zadecydowany został definitywnie projekt związania spółki wydawniczej ze Zrzeszeniem Samorządów Powiatowych, opartej na równych udziałach, przy-

czem celem spółki będzie objęcie wydawnictwa tygodnika „Samorząd”, oraz działu książkowego. Do zarządu spółki delegowany został z ramienia Zarządu p. J. Bek.

3. Zarząd zastanawiał się nad programem prac Państwowej Rady Samorządowej, która ma być zwołana w niedługim czasie na swe pierwsze posiedzenie. Zarząd postanowił przygotować i zgłosić na tem pierwszym posiedzeniu wnioski w sprawach: 1) konieczności zasadniczego wyświetlenia wzajemnego stosunku miast i powiatowych związków komunalnych na tle organizacyjnym i finansowym, 2) potrzeby poprawienia form ustrojowych

samorządu w zakresie t. zw. małej ustawy samorządowej, w razie, gdy zostanie stwierdzone, że pełne ustawy samorządowe nie będą uchwalone w bieżącym Sejmie. Poza-tem Zarząd postanowił zgłosić do programu prac Rady te wszystkie sprawy, które były przedmiotem uchwał Zjazdów, a które z jakichkolwiek bądź powodów nie do-czekały się dotąd załatwienia.

Nadto Zarząd w celu przygotowania odpowiednich materiałów, uzasadniających wysuwane przez samorząd powiatowy żądania, postanowił rozpisac i opracować ankietę o potrzebach nakładowych powiatowych związków komunalnych.

4. W związku z ogłoszonym w n-rze 38 Dz. Ustaw rozporządzeniem Prezydenta o komunalnych kasach oszczędności Zarząd ustalił szereg wniosków w sprawie układu wzorowego statutu tych kas, który wydany będzie na podstawie wymienionego powyżej rozporządzenia. Między innymi Zarząd uznał za celowe pozostawić w statucie wzorowym następujące postanowienia, które miały miejsce w statucie powiatowych i miejskich kas oszczędności, dotychczas obowiązującym na obszarze b. zaboru rosyjskiego: 1) budżet kasy oszczędności winien podlegać zatwierdzeniu organu uchwalającego poręczającego związku, 2) przewodniczącego i członków zarządu kasy winien zatwierdzać przewodniczący związku poręczającego, winien on mieć również prawo sprzeciwu i zawieszania wykonania uchwał organów kasy, aż do ostatecznej decyzji organu uchwalającego, 3) związek poręczający winien uchwalić odpowiedzialność za wszystkie operacje kasy, nie zaś tylko za wkłady oszczędnościowe.

Zarząd pozatem uznał za nieodpowiedni przepis

rozporządzenia, na mocy którego nadzór nad działalnością komunalnych kas oszczędności, powierzony Ministrowi Spraw Wewnętrznych, może być przez niego przekazany wojewodom, nie może zaś — przyszłym wydziałom wojewódzkim.

5. Następnie Zarząd zastanawiał się nad sprawą rozporządzenia względnie ustawy, o związkach celowych. Wsunęte zostały przytem przez Zarząd następujące dezyderaty: 1) związki celowe należy uważać za instytucje, powoływane w wypadkach wyjątkowych, gdy poszczególne związki samorządowe w sprawach właściwego sobie zakresu działania nie mogą wystarczyć, natomiast tworzenie związków celowych nie może być uważane za regułę zbyt szeroko pojmowaną, 2) warunki przymusowego zawiązywania przez władze nadzorcze związków celowych, a także i przymusowe włączanie do istniejących już związków, winny być ściśle w ustawie określone, 3) należy wykluczyć udział w związkach celowych osób prywatno-prawnych, 4) nadzór nad działalnością związków celowych winien wyrażać się w dopilnowaniu zgodności postępowania związku celowego ze statutem.

6. W końcu Zarząd rozpatrzył projekt rozporządzenia Prezydenta o utworzeniu specjalnego funduszu hodowlanego. Wnioski Zarządu w zakresie tego rozporządzenia domagały się, by związki samorz. terytorjalnego włączone zostały w liczbę uprawnionych do korzystania z pożyczek hodowlanych, a to z uwagi na to, że wiele gmin, a w b. zaborze rosyjskim zwłaszcza gromad, posiada liczne łąki i pastwiska, wymagające ulepszeń, oraz, że gminy i powiaty mają poważne obowiązki w zakresie hodowli z tytułu ustawy o państwowym nadzorze nad buhajami.

Z życia samorządu

KURS DLA RADNYCH GMINNYCH.

Komisja oświaty pozaszkolnej sejmiku Łukowskiego urządziła w dn. 30 i 31 - maja r. b. dwudniowy kurs dla radnych gminnych, pracowników urzędów gminnych i sołtysów. Program objął wyłącznie wykłady z zakresu działalności i organizacji samorządu, oraz spraw szkolnictwa powszechnego i oświaty pozaszkolnej. W kursie wzięło udział około 160 osób. Komisja ułatwiła udział w kursie mniej zamożnym uczestnikom, że dała im pożywienie w ciągu dwu dni kursu, oraz zapewniła nocleg.

System zajęć polegał na 1-dno godzinowych wykładach przepłatanych przerwami i dyskusją. Wykłady objęły następujące przedmioty:

- 1) Społeczne znaczenie samorządu — poseł A. Bogusławski — dwie godziny;
- 2) Organizacja gromady i gminy oraz ich zadania — R. Grochowski z Warszawy — 3 godziny;
- 3) Znaczenie oświaty pozaszkolnej — p. Komornicka z kuratorium szkolnego w Lublinie — 1 godzina;
- 4) Rozwój szkolnictwa powszechnego na terenie powiatu Łukowskiego — miejscowy inspektor szkolny — 2 godziny;
- 5) Finanse samorządowe, obciążenie podatkowe w pow. Łukowskim — R. Grochowski 2 godziny;
- 6) Sprawozdanie komisji oświaty pozaszkolnej z działalności na terenie pow. Łukowskiego.

Kurs, przy wydatnem zainteresowaniu się jego celem i poparciu przez starostę Słomińskiego, należy uznać za udany. Spełnił główny swój cel — podniesienie zainteresowania się życiem samorządu gminnego wśród radnych gminnych. Częściej urządzane

takie kursy mogą dać gminom zespół bardziej niż dziś wyrobionych działaczy samorządowych.

WYCIECZKA SŁUCHACZÓW WYDZIAŁU SAMORZĄDOWEGO WYŻSZEJ SZKOŁY HANDLOWEJ.

Tegoroczny zespół słuchaczy Wydziału Samorządowego Wyższej Szkoły Handlowej, wzorem lat ubiegłych, zakończył cykl praktycznych zajęć z zakresu samorządu wycieczką w ub. m. na teren wiejski.

Wycieczka udała się do Kazimierza nad Wisłą, gdzie badała funkcjonowanie gminy letniskowej, następnie do gminy wiejskiej Puławy, do magistratu m. Puław, oraz do Wydziału Sejmiku Puławskiego. Wszędzie wycieczka zaznajamiała się z praktykowaniem ujęciem organizacji pracy w samorządzie. Prowadził wycieczkę sekretarz Biura Zjazdów Sam. Ziemska, R. Grochowski.

SPRAWY ROLNICZE.

Akcja meljoracyjna w pow. Dziśnieńskim.

Specjalnie zaangażowany przez Wydział Powiatowy inżynier meljoracyjny wniósł podanie o zwolnienie go z zajmowanego stanowiska. Krok swój uzasadnił następującem sprawozdaniem: Zainteresowanie się ludności meljoracjami rolnymi z powodu ciężkiego położenia rolników, przejawia się tylko w małym stopniu. Wykonane prace dotychczasowe w zakresie meljoracji przez inżyniera są następujące: 1) sporządzono, względnie zaprojektowano 11 zakładów wodnych dla ksiąg wodnych, 2) sporządzono plan i projekt meljoracji dla spółki wodnej w Plisie na obszarze 126 ha osu-

szonych rowami torfowisk i 50 ha osuszonych drenami gruntów, 3) sporządzono plan drenowania dla spółki wodnej osadników w Bogdanowie na 80 ha, 4) przeprowadzono w dwu wypadkach studja rzeki pod budowę mostów, oraz w dwu wypadkach studja gruntów pod budowę szkół. W tymże czasie zorganizowano 5 odczytów o meljoracjach. Zainteresowanie się meljoracjami, jak zaznaczono powyżej, przejawia się niewielkie i to było powodem prośby o dymisję.

Sprawy rolne w pow. Wołkowyskim.

Wydział Powiatowy na posiedzeniu w dn. 22-m kwietnia r. b. postanowił zaproponować Sejmikowi zaciągnięcie w Banku Rolnym 70.000 złotych pożyczki specjalnie na pomoc kredytową dla rolników. — Z tej sumy Wydział proponuje 10.000 zł. przeznaczyć na kapitał zakładowy dla powiatowej kasy oszczędności, zaś resztę na fundusz pożyczkowy ulokowany również w tej kasie.

Na temże posiedzeniu zapadła uchwała o przystąpieniu do organizacji powiatowej kasy oszczędności. Wydział Pow. postanowił wystąpić do Sejmiku z wnioskiem o uruchomienie kasy z kapitałem zakładowym 10.000 zł.

Sprawę przymusowego ubezpieczenia ruchomości rolnych od ognia i plonów od gradobicia Wydział Powiatowy postanowił narazie odłożyć, wychodząc z założenia, że sprawa ta aczkolwiek słuszna, nie znajdzie jeszcze zrozumienia wśród ludności pow. Wołkowyskiego.

W sprawie zalesiania nieużytków Wydział Powiatowy przyjął projekt zalesienia 140 ha zaofiarowanych na ten cel piaszków w dwu gminach. Na pokrycie kosztów zalesienia Wydział Pow. planuje otrzymać zasiłek z Min. Rolnictwa, ze swej strony ofiarując pokrycie kosztów robocizny.

BUDŻET ŁÓDZKIEGO POW. ZWIĄZKU KOMUNALNEGO NA 1927/28 R.

Wydatki.

Nazwa działu	Wydatki zwyyczajne	Wydatki nadzwyczajne	Razem
	Z ł o t y c h		
1. Administracja ogólna	78,671.50		78,671.50
2. Majątek komunalny	—		—
3. Przedsiębiorstwa komunaln.	27,611.—		27,611.—
4. Spłata długów	19,107.98		19,107.98
5. Drogi i place publiczne	470,270.08		470,270.08
6. Oświata	16,110.—	20,000.—	36,110.—
7. Kultura i sztuka	2,900.—		2,900.—
8. Zdrowie publiczne	70,842.92		70,842.92
9. Opieka społeczna	30,075.—		30,075.—
10. Popieranie rolnictwa	174,365.60	40,600.—	214,965.60
11. Popieranie handlu i przemysłu	—		—
12. Bezpieczeństwo publiczne	6,200.—		6,200.—
13. Różne	15,682.—	62,000.—	77,682.—
Razem . . .	911,836.08	122,600.—	1,034,436.08

Dochody.

Nazwa działu	Docho- dy zwy- czajne	Dochody nadzwyczajne
	Z ł o t y c h	
1. Majątek komunalny	2,460.—	Różne Zł. 118,656.83
2. Przedsiębiorstwa komunaln.	3,000.—	Razem Zł. 118,656.83
3. Subwencje i dotacje	116,481.—	
4. Zwroty.	98,487.25	
5. Opłaty administracyjne	1,800.—	
6. Opłaty za korzystanie z urzędz.	118,452.—	
7. Dopłaty	—	
8. Udział w podatku państwowym	10,000.—	
9. Dodatki do podatków państwowych	248,000.—	
10. Podatki samoistne	315,789.—	
11. Różne	1,310.—	
Razem . . .	915,779.25	

Razem dochodów:

Zwyczajnych	Zł. 915,779.25
Nadzwyczajnych	Zł. 118,656.83
	1,034,436.08

WKŁADY OSZCZĘDNOŚCIOWE W KOMUNALNYCH KASACH OSZCZĘDNOŚCI, W SPÓŁDZIELNIACH KREDYTOWYCH I W P. K. O.

Rodzaj instytucji	Liczba instytucyj	Stan w tysiącach złotych				Zmiany % w porównaniu z miesiącem poprzednim		
		31.XII	31.I	28.II	31.III	31.I	28.II	31.III
Kasy oszczędności	118	60.150	66.627	71.428	77.987	+ 10.8	+ 7.2	+ 9.2
Wojew. centralne	14	5.006	5.641	6.310	7.104	+ 12.7	+ 11.9	+ 12.6
„ wschodnie	1	25	26	26	26	+ 4.0	—	—
„ zachodnie	52	13.120	13.775	14.841	15.374	+ 5.0	+ 7.7	+ 3.6
„ południowe	37	38.296	41.793	44.557	49.902	+ 9.1	+ 6.6	+ 12.0
„ śląskie	14	3.703	5.392	5.694	5.581	+ 45.6	+ 5.6	— 2.0
Spółdzielnie kredyto- we (razem)	123	11.747	12.440	13.285	14.204	+ 5.9	+ 6.8	+ 6.9
P. K. O.	1	24.640	26.363	28.676	31.984	+ 7.0	+ 8.8	+ 11.5

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Regulamin wyborczy dla gmin wiejskich

Przepisy wykonawcze do dekretu o utworzeniu rad gminnych, stosowane faktycznie przy wyborach w gminach wiejskich na obszarze b. Król. Kongresowego, nasywały poważne zastrzeżenia zarówno ze stanowiska ich zgodności ze wspomnianym dekretem, jak niemniej co do czasu, w jakim przepisy te miały prawnie moc obowiązującą.

Wobec przedłużenia ustawą z dn. 30.III.1922 r. kadencji urzędujących reprezentacyj samorządowych, m. in. rad gminnych, wydanie nowych przepisów, dotyczących wyborów do rad gminnych, nie było kwestją palącą ze względu na spodziewane uchwalenie przez czynniki ustawodawcze nowych ustaw samorządowych — obecnie jednak w związku z ogólną akcją w kierunku zmiany organów samorządowych stało się nędzowne przeprowadzenie wyborów w gminach wiejskich na podstawie nowych przepisów, opracowanych zgodnie z obowiązującymi normami prawnymi.

Wydane obecnie rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 25 maja 1927 r., o regulaminie wyborczym do rad gminnych w gminach wiejskich (Monitor Polski Nr. 124) uwzględnia wspomniany postulat, normując postępowanie wyborcze zgodnie z zasadami, wypowiedzianymi w dekreście o utworzeniu rad gminnych, oraz z przepisami ustawy gminnej z r. 1864.

Wybory do rad gminnych — według nowego regulaminu — zarządza starosta. O zarządzeniu wyborów oraz dniu, godzinie i miejscu zgromadzenia gminnego, zwołanego w celu dokonania wyborów (zgromadzenia wyborczego) ogłasza starosta w gminie za pośrednictwem wójta i sołtysów. Ogłoszenie o wyborach winno być ponadto umieszczone na budynku gminnym w miejscu, dla wszystkich widocznym. Ogłoszenie o terminie i miejscu wyborów winno być dokonane najpóźniej na 7 dni przed tym terminem. Regulamin nie zawiera bliższych wskazówek co do wyznaczenia dnia wyborów, z czego należy wnioskować, że zgromadzenie wyborcze może być zwołane nie tylko na dzień niedzielny, wzgl. świąteczny (co w zasadzie jest pożądane), lecz także na dzień powszedni, o ile lokalne warunki za tem przemawiają (np. w gminach, w których jest kilka parafii odległych d siebie). Takie ujęcie sprawy miało niewątpliwie na celu zapewnienie jak najliczniejszego udziału w zgromadzeniu osób uprawnionych.

Zgromadzenie wyborcze — w myśl regulaminu — odbywa się według przepisów, obowiązujących dla zgromadzeń gminnych.

Z powyższego postanowienia wynika, że zgodnie z art. 207 ust. gminnej z r. 1864 zgromadzenie wyborcze zagaja i w zasadzie przewodniczy mu wójt; w czasie wyboru wójta winien wójt oddać przewodnictwo jednemu z sołtysów, powołanemu w myśl przepisów, zawartych w zdaniu drugim tego artykułu. Bezpośrednie czynności wyborcze przeprowadza komisja wyborcza bez udziału

przewodniczącego zgromadzenia. W skład komisji wyborczej wchodzi: 1) komisarz wyborczy, wyznaczony przez starostę z pośród urzędników powiatowych, jako przewodniczący, 2) dwaj uczestnicy zgromadzenia wyborczego, wyznaczeni przez przewodniczącego komisji. 3) trzech uczestnicy zgromadzenia wyborczego, wybrani przez zgromadzenie zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym.

Na komisarza wyborczego może być wyznaczony zarówno urzędnik starostwa, jak i wydziału powiatowego.

Komisja wyborcza czuwa nad prawidłowością aktu wyborczego i rzetelnością wyborów. Wyłaniające się kwestje rozstrzyga komisja bezzwłocznie na zgromadzeniu wyborczym większością głosów, opierając się na danych, znajdujących się w urzędzie gminnym lub dostarczonych przez uczestników zebrania. Uchwały komisji są ważne, jeżeli zapadły przy udziale przewodniczącego i przynajmniej 3 członków komisji. W razie równości głosów za uchwalony uważa się wniosek, za którym oświadczył się przewodniczący.

Każdy uczestnik zgromadzenia wyborczego może zgłosić do komisji zarzut, że innemu uczestnikowi zgromadzenia nie przysługuje prawo głosowania, że zgłoszeni kandydaci na wójta lub radnych nie mają prawa obieralności, lub że poszczególne czynności wyborcze na zgromadzeniu dokonywa się w sposób nieprawidłowy. Zarzuty rozstrzyga komisja wyborcza.

Zgromadzenie wybiera najpierw wójta. W tym celu przewodniczący komisji wzywa obecnych do zgłaszania kandydatur na wójta. Każdy wyborca ma prawo zgłosić dwóch kandydatów na wójta, wymieniając nazwisko, imię, wiek, zawód i miejsce zamieszkania kandydatów. Komisja wyborcza bada, czy zgłoszeni kandydaci mają prawo obieralności i w razie potrzeby wzywa zgłaszających do uzupełnienia braków i usunięcia wadliwości zgłoszenia. Po ukończeniu badania komisja wyborcza ustala listę ważnie zgłoszonych kandydatów, którą przewodniczący ogłasza zebrany.

Głosować można tylko na kandydatów zgłoszonych komisji. Głosowanie odbywa się za pomocą kart do głosowania koloru białego, dostarczonych przez gminę lub przyniesionych przez wyborców. Pieczęć gminna na kartkach do głosowania nie potrzebna. Na karcie wypisuje się lub odbija mechanicznie nazwiska dwóch kandydatów na wójta. Wyborca może również głosować tylko na jednego kandydata. Wymienienie imienia kandydata jest niezbędne tylko wtedy, jeśli zgłoszono więcej kandydatów tego samego nazwiska. Błędy i niedokładności pisowni nie powodują nieważności głosu, o ile tylko nie zachodzi wątpliwość co do tożsamości kandydata.

Przed rozpoczęciem głosowania komisja sprawdza, czy urna jest próżna, poczem urnę zamyka i opieczętuje. Następnie przewodniczący zgromadzenia usuwa zgromadzonych na jedną stronę lokalu (placu), w którym

odbywa się zgromadzenie, lub do sąsiedniego lokalu. Głosowanie odbywa się w ten sposób, że głosujący, przechodząc z jednej strony lokalu (placu) względnie z sąsiedniego lokalu, oddają złożoną kartę przewodniczącemu komisji, który ją w obecności głosującego wrzuca do urny. List uprawnionych do głosowania z reguły nie należy odczytywać na zgromadzeniu, a zbędne jest również odczytywanie nazwisk przy oddawaniu kart do głosowania. Wogóle głosowanie powinno być tak zorganizowane, aby odbyło się sprawnie, nieuciążliwie dla wyborców i bez niepotrzebnych formalności.

Po ukończeniu głosowania przewodniczący komisji w obecności członków komisji i zgromadzenia wyjmując karty do głosowania z urny, zlicza je, a następnie rozwija złożone kartki i odczytuje głośno. Jednocześnie dwóch członków komisji zaznacza na oddzielnych arkuszach, stanowiących składową część protokołu wyborczego, na kogo padły głosy. Po odczytaniu kartek i zsumowaniu głosów, które padły na poszczególnych kandydatów, przewodniczący komisji ogłasza wynik głosowania.

Za wybranych uważa się kandydatów, na których padła największa ilość głosów. Jednego z nich zatwierdza starosta na wójta, drugiego na zastępcę wójta. Jeżeli na zgromadzeniu zgłoszono tylko dwie kandydatury, głosowanie nie odbywa się, a wybór uważa się za dokonany przez aklamację. Jeżeli dwóch kandydatów otrzymało jednakową ilość głosów, rozstrzyga los, którego z nich należy uznać za wybranego.

Wybory radnych odbywają się w analogiczny sposób, jak wybory wójta, z tą zmianą, że każdy wyborca ma prawo zgłosić 12 kandydatów na radnych. Jeżeli wyborcy nie zgłoszą wcale kandydatów lub zgłoszą ich w liczbie mniejszej od liczby radnych, komisja wyborcza sama układa listę kandydatów lub uzupełnia przedstawioną. Jeżeli liczba zgłoszonych kandydatów na radnych wynosi równo 12 osób, głosowanie nie odbywa się, a radnymi zostają wszyscy zgłoszeni kandydaci.

Głosowanie na radnych odbywa się podobnie jak na wójta z tą zmianą, że na kartce do głosowania mogą być wpisane lub odbite mechanicznie nazwiska 12 kandydatów na radnych. Kartki z mniejszą liczbą nazwisk niż 12 są również ważne. Za wybranych uważa się kandydatów, którzy otrzymali największą liczbę głosów. W razie równości rozstrzyga los, kogo należy uznać za wybranego.

Po dokonaniu wyboru radnych zgromadzenie wybiera 6 zastępców radnych według przepisów o wyborze radnych.

Z przebiegu wyborów spisuje się protokół, który prowadzi pisarz gminny pod kierunkiem przewodniczącego komisji. Protokół z dokumentami przewodniczący komisji przedkłada staroście.

W ciągu 7 dni po dniu, w którym odbyło się zgromadzenie wyborcze, wyborcy mają prawo wnieść należycie uzasadniony protest z żądaniem unieważnienia wyboru poszczególnych osób lub całych wyborów. Protest musi być podpisany conajmniej przez 100 wyborców.

Protesty wnosi się na piśmie do starosty, który orzeka o ważności wyborów.

W razie unieważnienia wyboru poszczególnych osób wstępują w ich miejsce kolejni kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów. W razie unieważnienia wyborów w całości zarządza się nowe wybory.

Koszta związane z przeprowadzeniem wyborów ponosi gmina, która jest również obowiązana dostarczyć komisji wyborczej potrzebnego urządzenia, sił pisarskich oraz materiałów do pisania zarówno dla samej komisji jak i uczestników zgromadzenia wyborczego.

Pisarz gminny i jego pomocnicy są obowiązani na żądanie wyborców wypełniać im karty do głosowania.

Wójt, sołtysi oraz organa policji państwowej są obowiązani udzielać przewodniczącemu komisji wyborczej wszelkiej pomocy przy przeprowadzaniu wyborów.

A. Żyw.

Z GMIN

Z GMINY PRZEROŚL, POW. SUWALSKIEGO. Na posiedzeniu zebrania gminnego gm. Przerośl, powiatu Suwalskiego, odbytego w dn. 24 kwietnia r. b., przewodniczący podał do wiadomości, że z dniem 23.IV r. b. w osadzie Przerośl została uruchomiona agencja pocztowo - telegraficzna stosownie do uchwały zebrania gminnego z dnia 28.XI.1926 roku i obecnie obowiązkiem gminy jest dostarczanie i odwożenie poczty trzy razy tygodniowo. Wobec powyższego zebranie gminne jednogłośnie uchwaliło przeprowadzić przetarg ustny in minus na dostawę i odwożenie poczty; dostawy tej od dnia 24.IV r. b. w obecności zebrania zobowiązał się mieszkaniec osady Przerośl, Kazimierz Rykiewicz, za opłatą roczną sześćset złotych.

Po zreferowaniu sprawy święta sadzenia drzewek przez przewodniczącego i kierownika szkoły, p. Popowa, zebranie gminne jednogłośnie uchwaliło: święto sadzenia drzewek wyznaczyć na dzień 30 kwietnia r. b. w sobotę; w pierwszym rzędzie mają być obsadzone drzewka na rynku na miejsce tych, które pousychały, jak również ze-

branie gminne jednogłośnie uchwaliło, aby drzewka w dzień święta były sadzone przez dzieci przy każdym domu, przy rynku, w osadzie i winny być dozorowane przez właścicieli domów, przed którymi są posadzone.

Jednocześnie zebranie gminne uchwaliło winnych uszkodzenia drzewek pociągać do odpowiedzialności sądowej w myśl istniejących przepisów.

Do Komitetu ochrony drzew jednogłośnie zostali wybrani mieszkańcy osady Przerośl pp. Józef Gulbierz, Wincenty Lejmel, Stanisław Kwiatkowski, Ksawery Nowicki, Jan Ślimkowski i Jakób Tarasiewicz.

Po szczegółowym omówieniu sprawy zorganizowania lokalnego koła L. O. P. P. zebranie gminne, uznając doniosłość podjętej akcji, jednogłośnie uchwaliło: upoważnić urząd gminny do zorganizowania koła L. O. P. P. po otrzymaniu szczegółowych wskazówek ze starostwa.

Po zreferowaniu przez przewodniczącego sprawy naprawy dróg w roku bieżącym, omawianej na Zjeździe wójtów i sekretarzy w dniu 11.IV r. b., zebranie gminne po dłuższej dyskusji w tej sprawie jednogłośnie uchwaliło:

naprawę dróg przeprowadzić w sposób następujący: istnieją w tutejszej gminie dwa gościńce „Łanowicki” i „Blendziński” podzielić na odcinki pomiędzy poszczególnych gospodarzy, którzy mają rok rocznie przeprowadzać potrzebną naprawę w myśl wskazówek komisji drogowej, — zaś w miejscach bagnistych i gliniastych, gdzie droga wymaga większej naprawy, przeprowadzać ją ogólnym szarwarkiem stosownie do planu, opracowanego przez Komisję Drogową.

Do Komisji Drogowej jednogłośnie zostali wybrani: pp. Jan Ślimkowski, Ludwik Szlasyński, Wincenty Lejmel, Andrzej Protasiewicz i Jan Kryścio, mieszkańcy osady i gminy Przerośl, Jan Atkielski i Walenty Podziewski, mieszkańcy wsi Prawy Las, gminy Przerośl.

Zarazem zebranie gminne jednogłośnie uchwaliło, że o ile kto z wyznaczonych robotników nie odbędzie szarwarku, winien opłacić wynajętym na ich miejsce robotnikom faktyczną wartość dnia pracy. Do ściągnięcia wspomnianej opłaty w trybie administracyjnym upoważnia się wójta gminy.

W toku dalszych debat nad ulepszeniem komunikacji i naprawą dróg w gminie Przerośl, zebranie gminne po dłuższej dyskusji jednogłośnie uchwaliło: wystąpić z prośbą do Wydziału Powiatowego o udzielenie zapomogi i sił technicznych na budowę szosy na przestrzeni 5-ciu kilometrów, t. j. na gościńcu Łanowickim od osady Przerośl do wsi Olszanka, gminy Pawłówka. Na budowę wspomnianej szosy zebranie gminne jednogłośnie dobrowolnie uchwaliło opodatkować się po jednej złotówce z morgi w ciągu pięciu lat od dnia rozpoczęcia budowy szosy, oraz dostarczyć bezpłatnie kamienia po jednym metrze od ćwierci pola.

Na delegatów do władz przełożonych w sprawie przyspieszenia budowy szosy, zostali wybrani: wójt gminy Juljań Woliński, Ludwik Szlasyński i Władysław Pietkiewicz.

Wójt gm. Przerośl
Woliński.

PRZYŁĄCZENIE KOLONJI LUBOCKIE DO GMINY KOCHANOWICE W POW. LUBLINIEC-KIM. Kolonja Lubockie, należąca dotychczas do dwóch gmin, a mianowicie do Kochanowic i do Kochcic, ostatnio, uchwałą Wydziału Powiatowego w Lublińcu została całkowicie przyłączona do gminy Kochanowice.

Z POSIEDZENIA RADY MIEJSKIEJ W BĘDZINIE. Na posiedzeniu Rady Miejskiej w Będzinie, odbytem w dn. 1.VI r. b., po odczytaniu i przyjęciu protokołu z poprzedniego posiedzenia z małymi zmianami, Rada Miejska uchwaliła jednogłośnie w 3-ciem czytaniu zaciągnięcie pożyczki długoterminowej w Banku Gospodarstwa Krajowego w wysokości 100.000 zł. Następnie uchwalono statut w 2-gim czytaniu o specjalnych opłatach drogowych, który przewiduje wpływ z tego źródła około 47,565 zł. Statut o podatku inwestycyjnym uchwalono bez zmian, jak i statut o opłatach drogowych.

Z POSIEDZENIA MAGISTRATU W TARNOWSKICH GÓRACH. Na ostatniem posiedzeniu Magistratu w Tarnowskich Górach uchwalono 15%-ową podwyżkę zarobków robotników, zatrudnionych w gazowni. Wydelegowano burmistrza Bondkowskiego do Krakowa na uroczystość sprowadzenia zwłok Juliusza Sło-

wackiego. Sprawę rozbudowy szkoły powszechnej odroczone z powodu większych wydatków, związanych z rozbudową gimnazjum żeńskiego i kanalizacji.

BUDOWA SANATORJUM MIEJSKIEGO W ŁAGIEWNIKACH. W dniu 17 b. m. odbyło się posiedzenie komisji skarbowo-budżetowej Rady Miejskiej. Na wstępie załatwiono sprawę sanatorium letniego w Łagiewnikach dla dziatwy szkolnej, które będzie założone latem niezależnie od sanatorium zimowego. Koszt utrzymania sanatorium wynosić będzie 26 tysięcy złotych, przyczem korzystać zeń będzie 50 dzieci w ciągu 5 miesięcy.

Następnie omówiono sprawę zaciągnięcia dalszej krótkoterminowej pożyczki ze skarbu państwa na prowadzenie robót inwestycyjnych w wysokości 250 tysięcy złotych. Z sumy tej 200 tysięcy zł. zużyte będzie na roboty kanalizacyjne, 50 tys. zł. zaś na inne roboty sezonowe. Pożyczka ta zostaje uzyskana na 6% w stosunku rocznym, płatnych zgóry i spłacona ma być do 1-go grudnia roku bież.

W dalszym ciągu rozpatrzono sprawę przekroczeń budżetowych, które wynoszą około 3 milionów złotych za 1926 r. Na przekroczenia te złożyły się wydatki nadzwyczajnie nieprzewidziane w budżecie oraz częściowe zmniejszenie wpływów.

Celem dokładnego zapoznania członków komisji z omawianą sprawą, Magistrat rozdał na posiedzeniu szczegółowy wykaz wydatków nadzwyczajnych. Radni wskazali jednakowoż, że powinni otrzymać z Magistratu również szczegółowe wykazy zmniejszonych wpływów i to na kilka dni przed posiedzeniem, celem dokładnego zorientowania się. Wobec postawienia podobnych wniosków Magistrat zdjął tę sprawę z porządku dziennego.

W końcu rozwinęła się szczegółowa dyskusja nad sprawą udzielenia subsydjum Teatrowi Miejskiemu w wysokości 29 tysięcy złotych. Sumę powyższą winien jest Teatr Magistratowi tytułem podatku widowiskowego.

Magistrat proponował tedy, by dług ten nie został umorzony, lecz by przyznano Teatrowi dodatkowe subsydjum w tej wysokości, celem umożliwienia mu normalnej spłaty długu. Wniosek powyższy spotkał się jednak z ostrym sprzeciwem komisji, to też został przez Magistrat wycofany.

OŚWIETLENIE PRZEDMIEŚĆ ŁODZI. Magistrat m. Łodzi postanowił energicznie zająć się sprawą przedmieść. Na wstępie zawarł umowę z łódzkim towarzystwem elektrycznym o założeniu światła elektrycznego na szeregu ulic przedmieść łódzkich. Na ulicach tych łącznej długości 8 klm. ustawionych będzie 170 lamp elektrycznych. Magistrat płacić będzie Tow. po 10 zł. za każdą palącą się lampę.

WYNIK WYBORÓW DO RADY MIEJSKIEJ W SIEDLCACH. Wybory do Rady Miejskiej w Siedlcach, które odbyły się w dniu 29. V. r. b., dały wynik następujący: na ogólną ilość upoważnionych do głosowania 17,200 osób, głosowało 9,502. Unieważniono 137 głosów (komunistycznych). P. P. S. uzyskała 9 mandatów, Bund — 2, Poale-Sjon lewica — 2, ortodoksi 1, kuptectwo żydowskie — 3, Chrześcijańskie Zjednoczenie gospodarcze — 3, Polacy, właściciele nieruchomości — 4, rzemieślnicy żydowscy — 1, Blok Pracy — 3, Żydowski Blok Narodowy — 2 mandaty.

ROZWIĄZANIE RADY MIEJSKIEJ W CHEŁMIE. Reskryptem wojewody Lubelskiego dotychczasową Radę Miejską m. Chełma rozwiązano.

Termin nowych wyborów oznaczony jest na dz. 25 czerwca.

POŻYCZKI DLA M. WILNA. W ciągu miesiąca bieżącego Wilno otrzyma z Banku Gospodarstwa Krajowego 767.000 zł. spłacanych w ciągu 20 lat i oprocentow. po 8 od sta rocznie na zatrudnienie bezrobotnych (kanalizacja i wodociągi). Są też szanse na o-

trzymanie pożyczki zagranicznej 7 milionów dolarów na budowę nowej gazowni, tramwajów i t. p.

KREDYTY DLA KRAKOWA. Gminie m. Krakowa rząd przyznał kredyt w wysokości 50 tys. zł. na dokończenie budowy przy ul. Rajskiej.

Z MAGISTRATU M. PABJANIC. Magistrat m. Pabjanic uchwalił założyć na gruntach miejskich własne plantacje, któreby ułatwiły dostarczanie instytucjom miejskim, jak: szpitalom, przytułkom dla sierot i starców i t. p. odpowiedniej ilości warzyw. Plantacje te mają obejmować obszar ziemi od 10 do 13 morgów.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 2 VI 1927).

1 dol. St. Zjedn. = od 8,92 zł. do 8,91 zł.

100 frank. szwajc. = od 172,10 zł. do 171,67 zł.

1 funt szterl. = od 43,45 zł. do 43,34 zł.

100 frank. franc. = od 35,05 do 34,96 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania).

W dn. 2. VI 1927 r.: Warszawa:

Zyto kongresowe 54 zł.

NABIAŁ.

W dn. 30. V 1927 r.: Warszawa:

Mleko niezbierane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,40 zł. w detalu 0,44 zł.; steryliz. butelka ca 400 gr. — 50 gr.

Masło: za 1 kg. w detalu: wyborowe luksusowe 6,20 zł.; mleczarskie deserowe II gat. zł. 5,6; mleczarskie solone 4,80 zł. osekłowe 4,80 zł.

Ceny masła w hurcie rozumieją się o 10% mniej cen detalicznych.

Jaja: świeże gwarantowane po 15 gr. za sztukę.

Śmietana: 25 % tłuszczu 3,30 zł. za 1 kg.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Pomocnik sekretarza gm. Łoniów, pow. Sandomierskiego zapytuje, czy wykształcenie państwowej preparandy nauczycielskiej równa się 7 oddziałom szkoły powszechnej, względnie 4 klasom gimnazjum?

Odpowiedź: Ukończenie preparandy nauczycielskiej jest równoznaczne z ukończeniem pełnej 7-mio klasowej szkoły powszechnej i daje takie same uprawnienia jak i pełna szkoła powszechna.

K. Frelek.

2. *Pytanie:* Magistrat m. Szczepieszyna zapytuje, czy magistrat może uchylić się od wykonywania tytułów wykonawczych w sprawach karnych nadsyłanych przez Sąd Pokoju.

Odpowiedź: Ponieważ dekret Rady Regencyjnej z dnia 22 lutego 1918 r. (Dz. Pr. Nr. 5, poz. 10) obowiązek wykonywania wyroków powierza jedynie komornikom; dekret o samorządzie miejskim (Dz. Pr. Nr. 13 z 19 r.) tego obowiązku na samorządy miejskie nie nakłada, a z orzeczenia Sądu Najw. z dnia 15.XI.21 r. (O. S. P. 389/21) należy wyprowadzić, że termin użyty w art. 189 u. p. k. „władza gminna i wiejska” określa ściśle tylko władze samorządu gminnego (wójta i sołtysa) przeto zlecenie wykonywania wyroków Sądów Pokoju w przedmiocie ściągania kar i odszkodowań organom samorządu miejskiego wydaje się być nieuzasadnione,

3. *Pytanie:* Urząd gminy Radzymin zapytuje, czy Urząd Gminny jest obowiązany ściągać obok grzywien sądowych też i sumy na rzecz osób prywatnych zasądzonych przez Sąd Pokoju, tytułem zwrotu wartości samowolnie zabranego drzewa mocą tegoż wyroku.

Odpowiedź: Z powyższego zapytania wynika, iż rozchodzi się o ściągnięcie t. zw. nawiązki przewidzianej przez art. 627 K. K. Pismem okólnym Min. Sprawiedliwości Nr. 382/II, N. 22 (Dz. U. z 1922 r. N. 22, str. 407) zostało wyjaśnione, że ściągnięcie tych należności może być dokonane i przez Urząd gminny i Urząd nie może się uchylać od tego obowiązku. (Patrz art. w N-rze 22 „Samorządu” z 1927 r.).

4. *Pytanie:* Magistrat miasta Janowa Lubelskiego zapytuje, czy Magistraty miast niewydzielonych zobowiązane są prawnie do wykonywania karnych wyroków sądowych oraz czy magistraty zobowiązane są do sprzedaży z licytacji przedmiotów, stanowiących dowody rzeczowe w sprawach sądowych, a nadsyłanych przez władze sądowe magistratowi do sprzedaży.

Odpowiedź: Ponieważ dekret Rady Regencyjnej z dnia 22 lutego 1918 r. (Dz. Pr. Nr. 5, poz. 10) obowiązek wykonywania wyroków powierza jedynie komornikom, dekret o samorządzie miejskim (Dz. Pr. Nr. 13, z 19 r.), tego obowiązku na samorządy miejskie (bez

względu czy są wydzielone czy nie) nie nakłada, a z orzeczenia S. Najw. z dnia 15.XI.20 r., należy wyprowadzić, że termin wyrażony w art. 189 u. p. k. „władza gminna lub wiejska” określa ściśle tylko władze samorządu gminnego (wójta i sołtysa), przeto zlecenie wykonywania wyroków Sądu Pokoju w przedmiocie kar i odszkodowań organom samorządu miejskiego wydaje się być nieuzasadnione.

Magistrat nie ma obowiązku przechowywania dowodów rzeczowych, przesyłanych przez Sąd, tembardziej nie ma też obowiązku sprzedawania tych dowodów i żądaniu takiemu może odmówić.

I. R.

5. *Pytanie:* Pomocnik pisarza gminy Rokitno zapytuje:

1) jaki szczebel w grupie XII należy mu się, jeżeli na tem samym stanowisku pozostaje od 1. XII. 1923 r., i to najpierw w grupie XI, potem od 1. I. 1926 do 1. I. 1927 r. pobierał pensję ryczałtowo, a obecnie w grupie XII.

2) czy zebranie gminne uprawnione jest do delegowania ze swego grona paru osób do przeprowadzenia rewizji kasy, rachunków i wogóle całokształtu gospodarki gminy.

3) czy sołtys obowiązany jest bez zezwolenia wójta, a na żądanie policji iść z gajowym lasów prywatnych, a to w celu przeprowadzenia rewizji we wsi, w której rzekomo ma się znajdować skradzione drzewo.

Odpowiedź: 1) cofając datę nominacji do dn. 1. VII. 1923 r. na dz. 1 lipca 1926 r. należy się grupa XII płacy szczebel „b” z terminem posunięcia do szczebla „c” dn. 1 lipca 1929 r. Podstawa prawna: §§ 1 i 23 Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 30. XII. 1924 r. (Dz. U. Nr. 118, poz. 1073) i art. art. 6, 98 i 99 ustawy z dn. 9. X. 1923 r. (Dz. U. Nr. 116, p. 924).

2) na mocy art. 208 pkt. 6 ustawy z r. 1864, zebranie gminne ma prawo sprawdzać działania i rachunki osób z wyboru gmin urzędujących — co może wykonać przez wyłonienie ze swego grona coś w rodzaju „komisji rewizyjnej”. Rada gminna zaś na mocy art. 7, pkt. e dekretu z dnia 27.XI.1918 r. o utworzeniu Rad Gminnych (Dz. Pr. Nr. 18, poz. 48) kontroluje działalność wójta, a więc i z tego tytułu ma prawo badać rachunki gminy.

3) na mocy art. 221 ustawy z r. 1864 sołtys jest pomocnikiem wójta i „wykonywa bezwarunkowo wszelkie jego legalne rozkazy i zlecenia, a nawet nie czekając jego rozkazów, przychodzi mu w pomoc we wszelkich czynnościach policyjnych...”. Z przepisów tych wynika, że sołtys nie potrzebuje czekać na polecenie wójta, aby zastępując go w czynnościach, ciężących na wójcie według art. 216 pkt. 7 cytowanej ustawy („zabezpieczanie śladów przestępstwa”) wspólnie z gajowym przeprowadzać rewizje w domach, byleby zachował przy tej czynności przepisy art. 228 tejże ustawy (obecność świadków). Zwrócenie się policjanta w tej sprawie do sołtysa było usprawiedliwione tem, że sołtys jest organem policji miejscowej, atoli w żadnym razie nie podlega służbowo funkcjonariuszom policji, tylko ma obowiązek współdziałać z nimi. Kradzież drzewa jest wykroczeniem ściganem w

myśl przepisów kodeksu karnego niezależnie od tego, czy została dokonana z lasu prywatnego, czy rządowego i narówni musi być ścigana przez organy policji i sołtysa. Stosownie zaś do przepisów rosyjskiej ustawy leśnej (tom 8 zbioru praw cesar. rosyjsk. z r. 1905) gajowy samodzielnie nie ma prawa przeprowadzać poszukiwań w cudzych zagrodach, lecz musi się uciekać do pomocy policji, wójta, ewentualnie sołtysa, a ci ostatni ze względu na wyżej podane przepisy ustawy z r. 1864 nie mają prawa odmówić mu pomocy.

6. *Pytanie:* Urząd gminy Janów, powiatu Sokólskiego, zapytuje:

Kto winien pokryć koszta leczenia za żonę b. posturunkowego P. P., która przed odesłaniem do szpitala, co miało miejsce w 1/2 roku po wyjeździe z gminy Janów, mieszkała na terenie gminy rok; koszta leczenia powstały po 1 stycznia 1926 r.

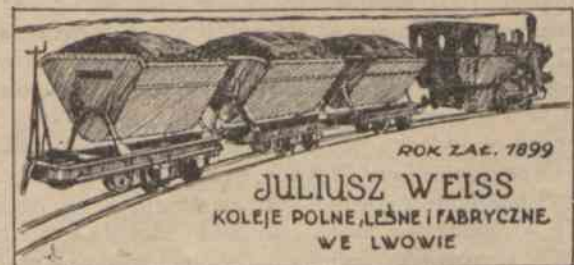
Odpowiedź: b. funkcjonariuszom P. P. nie przysługuje żadna pomoc ze strony Skarbu Państwa w dziedzinie zapewnienia opieki lekarskiej jemu i jego rodzinie. W danym wypadku ma tu zastosowanie art. 1 ustawy z dn. 29 marca 1926 r. (Dz. U. Nr. 36, poz. 214) i gmina Janów winna powyższe koszta pokryć.

7. *Odpowiedź:* Magistratowi m. Slesina.

1) W przedstawionych odpisach aktów niema wzmianki o tem, za jaki czas należą się koszty opieki nad dziećmi Wacława Rogalskiego. Jeżeli opieka wykonywana była po dn. 21 marca 1924 r., to koszty tej opieki powinien ponieść magistrat m. Slesina — zgodnie z pismem Wydziału Pow. i zresztą zgodnie z treścią odpowiedzi w N-rze 9/26 „Samorządu”, na którą się magistrat w swem piśmie powołuje.

2) Niema przepisów, któreby uzasadniały obowiązek mieszkańców gminy miejskiej do pełnienia warty nocnej. O ile praktyka taka istnieje, jest ona zapewne pozostałością z czasów, gdy miasto było osadą w gminie wiejskiej. Należy zresztą zaznaczyć, że jest obecnie tendencja do zniesienia warty nocnej nawet w gminach wiejskich, gdzie przecież pieczę nad bezpieczeństwem publicznem objęła policja państwowa, posilkowana — o ile chodzi o bezpieczeństwo przeciwpożarowe — przez strażę ogniową.

H. i P.

OGŁOSZENIE

Urząd Gminy Kornica, pow. Konstantynowskiego, zakłada księgę ludności stałej. Przeto wzywa się osoby zainteresowane do przedłożenia dowodów przynależności do gminy Kornica w ciągu 3-ch miesięcy.

Po tym terminie tracą prawo do wpisu, jako stali mieszkańcy tut. gminy.

Wójt gminy Kornica
(podpis nieczytelny)

Sekretarz gminy
J. Kacperk.

Wydział Powiatowy Sejmiku Brzeskiego (Województwo Poleskie).

o g ł a s z a

KONKURS

na stanowisko sekretarza Sejmiku

Od kandydatów wymagane jest wyższe wykształcenie, gruntowna znajomość samorządu oraz 3-letnia praktyka samorządowa.

Do posady tej przywiązane są pobory według VII stopnia plac urzędników państwowych z dodatkiem komunalnym w wysokości 25% od poborów samotnego.

Ubiegający się o to stanowisko złożą do Wydziału Powiatowego w Brześciu n/B, do dnia 1 lipca b. r. ofertę z życiorysem i właściwymi dokumentami, oraz powołają się na referencję osób, zajmujących kierownicze stanowiska w służbie państwowej.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta: Baran.

Urząd gminy Mińsk powiatu Mińsko-Mazowieckiego

o g ł a s z a

KONKURS

na wykonanie robót ziemnych i dostawę piasku i żwiru przy budowie jednego kilometra drogi bitej na terytorjum gminy Mińskiej od Mińska Mazowieckiego do Niedziałki.

Reflektanci na wzięcie powyższych robót przy budowie wspomnianej drogi winni nadesłać do Urzędu gminy Mińskiej w Mińsku-Mazowieckim do dnia 15 czerwca 1927 roku piśmienne oferty, podając cenę, za jaką może wykonać te roboty.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Wójt gminy Mińsk
(podpis nieczytelny)

Wydział pow. Sejmiku Krasnystawskiego

o g ł a s z a

KONKURS

na stanowisko drogomistrza

z uposażeniem według X-ej grupy plac urzędników państwowych oraz ryczałtem na rozjazdy.

Kandydaci na powyższe stanowisko winni złożyć podanie do dn. 15-go czerwca r. b. do Wydziału Powiatowego w Krasnymstawie z dołączeniem:

- 1) dowodu obywatelstwa polskiego,
- 2) świadectw szkolnych,
- 3) świadectw z poprzednich prac,
- 4) i mieć nieprzekroczony 40 rok życia.

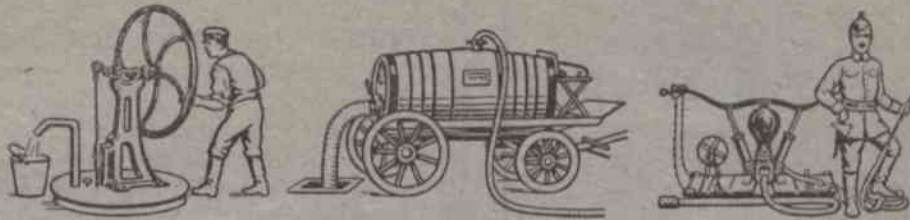
Oferty nieuwzględnione zostaną bez odpowiedzi.

Pierwszeństwo mają absolwenci szkół technicznych (drogowych) z odpowiednią praktyką przy konserwacji dróg, mostów i robotach ziemnych.

Przewodniczący Wydz. Pow.
Starosta W. Błocki.

cas. 13458/9/23

WARSZAWA,
KOPERNIKA
Nr. 33

TELEFON
10-30.

Pompy studzienne, pompy i beczki assenizacyjne, sikawki
poleca: **STANISŁAW TRĘBICKI**

Kasa Emerytalna Pracowników Samorządowych Rzeczypospolitej Polskiej

zatwierdzona nanowo reskryptem Ministra Pracy i Opieki Społecznej dnia 9 października 1926 r. № 3905, ubezpiecza pracowników samorządowych na wypadek utraty zdolności do pracy i starości, a na wypadek śmierci zapewnia byt ich rodzinom. Przystąpienie do Kasy zgłaszać mogą, w porozumieniu z ciałami samorządowymi, pracownicy gmin, miast, powiatów Rzeczypospolitej Polskiej.

Adres Kasy: Warszawa, Kredytowa 16, m. 20, telefon 117-93.

Konto czekowe w P. K. O. № 50.061.

Żądajcie Statutu Kasy.

OGŁOSZENIE

W myśl § 4 statutu Kasy Oszczędności powiatu Rówieńskiego podaje się do publicznej wiadomości, że skład Zarządu tejże Kasy jest następujący:

Przewodniczący:

Andrzej Pruszyński

Zastępca Przewodniczącego:

Antoni Hermaszewski

Członkowie: Jan Kowalczuk

Grzegorz Demidowicz

Paweł Klepacz

Paweł Abakszyn

Przewodniczący Zarządu Kasy Oszczędności powiatu Rówieńskiego:

Andrzej Pruszyński.

BALTIK

WIRÓWKI NA ŁOŻYSKACH KULKOWYCH

Łożyska kulkowe ostatni wyraz techniki — opatentowane i nie mogą być stosowane przy żadnych innych wirówkach. Dzięki tym łożyskom osiąga się idealny chód i oliwienie tylko raz na rok.

30-letnia gwarancja używalności.

Warszawa, ul. Krak.-Przedmieście 6

Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich